

Vår organisation

Vårt uppdrag

Styning och uppföljning

Lagar och regler

Internationella konventioner

Lagar som styr prövningen

Lagar som styr myndigheten

Föreskrifter

Handbok i migrationsärenden

Redovisning av verksamheten

Skrivelser till regeringen

Rätts- och landinformation, Lifos

EU och internationellt

Handbok

Handboken ger Migrationsverkets personal råd och vägledning i ärendehantering, men den är inte att betrakta som en rättskälla.

 Skriv ut Lyssna Dela

[Handbok i migrationsärenden](#) - Migrationsverkets handbok för handläggning av ärenden, 1324 sidor.

Här på webbplatsen uppdateras handboken fyra gånger om året.

Observera att vissa länkar och hänvisningar som finns i handboken inte fungerar i den externa upplagan.

[Klassningskoder](#) - Migrationsverkets koder för klassning av beslut

Sidan senast uppdaterad: 2014-08-26

Tidigare kunde vi ha viss hjälp av att de flesta som hade uppehållsrätt skulle registrera sig på Migrationsverket, men när detta togs bort 1 maj 2014, så ökar kravet på oss att kunna avgöra om en person har uppehållsrätt eller inte.

Därför har jag här från webben kopierat några avsnitt från Migrationsverkets handbok om migration och försökt få med saker/resonemang som kanske kan vara till nytta för oss på soc i vår bedömning.

Denna sammanställning har säkert sina fel och brister, kanske har jag i mitt kopierande, klistrande, kommenterande, gjort att saker blivit fel, så det måste tas i beaktande när uppgifterna ska hanteras.

Med vänliga hälsningar
nilsallan@hotmail.com (©)
;-)

Några uppgifter från handboken som vi kanske kan ha nytta av

Jag tänkte lägga grå bakgrund på de saker jag tyckte var bra att känna till att källan var denna, men det blev inte så jättelogiskt :-)	Vilka länder ingår i EU?	9
Permanent uppehållsrätt efter fem år, utlänningslagen (UtlL) 3a kap 6 §		10
Ingen möjlighet för EES-medborgare att registrera sig innan fem år gått		10
Familjemedlem som är tredjelandsmedborgare ska ha uppehållskort		10
Tre EFTA-länder är åxå med (Island, Liechtenstein & Norge) EES-avtalet		10
Schweizares avtal är gammalt, uppehållstillstånd (UT) krävs efter tre månader		11
Man räknas inte som EU-medborgare i det land man är medborgare i, om man inte aktiverat sin fria rörlighet		11
EES-medborgare ska ha pass eller ett nationellt identitetskort		12
Tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till EES-medborgare ska ha pass		12
EES-medborgares pass ska inte stämplas		13
"Upphållsrätt" betyder inte samma i utlänningslagen som i rörlighetsdirektivet		14
Upphållsrätten grundar sig inte på något myndighetsbeslut (UtlL 3 a kap 5 §)		14
EES-medborgare har rätt att vistas tre månader, men ska ha giltigt pass eller ID		14
Migrationsverket använder "realistisk" möjlighet att få en anställning (lagen säger "verklig" möjlighet att få en anställning)		14
EES-medborgare kan söka uppehållstillstånd (UT)		15
Tre månaders-rätten att vistas här börjar på nytt även efter en kort tur till annat land		15
Utlänningen ska kunna visa att den vistas här kortare tid än tre månader		16
Svårt att ställa höga beviskrav: biljetter, bokningsbekräftelser, hotellbokningar ...		16
Registreringskyldigheten för EES-medborgare togs bort 1 maj 2014		18
Antonissendom "torde" göra att Migrationsverket under första sex månaderna inte kräver någon "närmare bevisning" på realistisk möjlighet att få anställning		18

Arbetstagarbegreppet kan inte tolkas nationellt och ska tolkas "extensivt", finns några kriterier som ska gälla, exv räknas inte svartarbete. Inga krav på minimilön eller att man kan försörja sig.	18
Bestämmelserna om att behålla uppehållsrätten när anställningen upphört finns i UtIL 3 a kap 5 a §	19
Föräldralediga behåller uppehållsrätten om de har föräldrapenning över garantibeloppet	20
Ett anställningsbevis bör innehålla namnet på den anstälde, anställningstid och anställningsvillkor, arbetsgivarens namn och organisationsnummer samt vara undertecknad av arbetsgivaren	20
Konsulter anses inte vara arbetstagare, ska kunna försörja sig ... eller vad nu Migrationsverket menar?	21
Folkbokföringen är inte självständigt avgörande för att bedöma var någon är bosatt	
"Belastning för värdlandets biståndssystem" får på nationell nivå inte inskränkas hur som helst	24
Klarar man sig på egna pengar i fem år så har man permanent uppehållsrätt även om pengarna därefter tar slut	26
Det finns EU-blanketter för att styrka att man omfattas av socialförsäkringssystemet	27
Det finns undantag från kravet att visa EU-intyg på att man omfattas av socialförsäkringssystemet, bland andra om den som flyttar varit folkbokförd i ett annat nordiskt land	27
En person som är registrerad på Försäkringskassan är inte alltid försäkrad för alla förmåner i Sverige	28
Med "erkänd utbildningsanstalt" för uppehållsrätt avses gymnasium, högskola och universitet. grundskola och SFI omfattas inte enligt praxis (lite olikt prop vad gäller vårdnadshavares rätt att stanna enligt UtIL 3a kap 5 § c)	28
Det finns ett europeiskt sjukförsäkringskort (EU-kort)	30
En EES-medborgares familjemedlem som är tredjelandsmedborgare kan inte genom sina inkomster ge EES-medborgaren uppehållsrätt som självförsörjande, om de inte har pengar för att klara sig "den första tiden"	30

De som fått permanent uppehållsrätt (PUR) behöver inte uppfylla några andra krav på uppehållsrätt och kommer deras familjemedlemmar hit så har även de uppehållsrätt - även om de inte har pengar	31
Familjemedlem ska kunna visa giltigt pass eller ID-kort och styrka familjeanknytningen med exempelvis vigselbevis, bevis om registrerat partnerskap eller andra släktskakpsintyg	31
Det finns inget krav på att parter ska ha sammanlevt utomlands tidigare	33
Sambo-begreppet för att ligga till grund för uppehållsrätt inte lika kravfyllt som när det gäller uppehållstillstånd (om jag fattat rätt)	33
För att utreda om några är sambor eller inte kan sökande visa hyreskontrakt, köpehandlingar avseende bostad, försäkringshandlingar, personliga räkningar som ställts till gemensam adress och/eller annat	34
En person som har tidsbegränsat UT kan vara anknytningsperson enligt nationell lagstiftning om det gäller minst ett och och det finns stora chanser att den får PUT	35
Ett barn betraktas som beroende av sin förälder om föräldrarna sörjt för barnets försörjning, barnets förmåga och möjligheter till annan försörjning spelar ingen roll, dvs behöver inte utredas	36
Familjemedlemmar har uppehållsrätt om de är beroende av EES-medborgaren i hemlandet	37
Pengaöverföringar kan vara ett sätt att visa att beroendeförhållande råder	37
Familjemedlemmar som grundar sin uppehållsrätt på EES-medborgare som har uppehållsrätt som självförsörjande ingår i EES-medborgarens försörjning (om den inte har möjlighet att försörja sina familjemedlemmar så har den inte heller uppehållsrätt enligt "självförsörjande-kriteriet")	38
Familjemedlemmar till nordbor ska uppfylla samma villkor som andra (jag utgår ifrån att detta gäller när familjemedlemmen inte är nordbo)	38
Familjemedlem till svensk medborgare kan inte grunda sin uppehållsrätt på familjeanknytning om inte förhållandet inleddes när svensken utnyttjade sin rätt till fri rörlighet (dvs var bosatt, inte enbart turistade). I annat fall gäller utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd (UT) på grund av anknytning	38

Om misstankar finns om skenäktenskap (exv paret lämnar olika uppgifter, talar inte samma språk, finns penningtransaktioner som tyder på att få äktenskapet till stånd, det förekommer tidigare skenäktenskap eller annat bedrägligt förfarande för att få UT eller UR, familjelivet tagit sin början först när det fattats utvisningsbeslut eller att paret skiljer sig kort efter de fått rätt att stanna i landet) ska det utredas	41
Det är endast barn till arbetstagare (och inte till egenföretagare) och deras vårdnadshavare som har rätt att (enligt UtIL 3a kap 5 c) stanna kvar när den den uppehållsrättsgrundande EES-medborgaren dör eller lämnar landet	44
De som söker uppehållskort (familjemedlem som är tredjelandsmedborgare) får i avvaktan på att kortet är utfärdat (vilket ska ta längst sex månader) ett mottagningsbevis på att de lämnat in ansökan	47
Ett avslag på ansökan om uppehållskort kan överklagas till migrationsdomstol	48
Skatteverket ska pröva om personen har uppehållsrätt när de ska ta ställning till folkbokföring, vilket inte innebär att en person som är folkbokförd alltid har uppehållsrätt eftersom uppehållsrätten är knuten till aktuell situation	48
De som har permanent uppehållsrätt (PUR) kan hos Migrationsverket få intyg om detta.	49
Om någon haft uppehållstillstånd i landet i fem år betyder inte det att den givet har permanent uppehållsrätt. Vistelsen ska uppfylla villkoren i rörlighetsdirektivet.	50
Migrationsverket anser att "korsvis överföring av medel" är ok (dvs att familjemedlem som är tredjelandsmedborgare kan försörja EES-medborgaren) så länge familjen inte kan anses ligga samhället till last	51
Personer har PUR efter fem års vistelse med uppehållsrätt oavsett om de har intyg om det eller inte	51
Rimligt att kräva pass/identitetskort och handlingar som styrker att man vistats i och haft uppehållsrätt under fem år	52
Schweiziska medborgare ska ha uppehållstillstånd för att vara kvar mer än tre månader	54
En person som har uppehållsrätt kan även söka och, om villkoren är uppfyllda, få uppehållstillstånd	55
Tredjelandsmedborgare som varit bosatt i en medlemsstat under en längre tid kan få en särskild rättslig ställning och därmed likabehandling som landets egna medborgare vad gäller vissa rättigheter	
Det finns särskilt EU(EG)-uppehållstillstånd för de varaktigt bosatta	

Jag har i innehållsförteckningen tagit med alla rubriker från handboken, men valt att i texten ta bort sån't som jag tror inte har någon betydelse för våra utredningar.

http://www.migrationsverket.se/download/18.5e83388f141c129ba63109a5/1409065683964/handbok_migrationsarenden.pdf

Uppdaterad senast 2014-04-30

Börjar på sidan 515 (19 oktober 2014),

EES-medborgare och deras familjemedlemmar

Innehållsförteckning

Inledning 9

Lagstiftning rörande fri rörlighet

Rörlighetsdirektivet

EES-avtalet

Avtalet med Schweiz

Vilka omfattas av den fria rörligheten

Rätten till inresa 12

Allmänt om rätten till inresa

Pass och ID-kort

EES-medborgare

Familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare

Visering

Kontroll i övrigt

EES-medborgare

Familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare

Uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet 13

Grundläggande om uppehållsrätt

Uppehålls- och arbetstillstånd krävs inte

Rätt till tre månaders vistelse

Uppehållsrätt för längre tid än tre månader

Registrering av EES-medborgare

Grunderna för uppehållsrätt 18

Arbetssökande

Arbetstagare

Vem är arbetstagare

Bibehållen uppehållsrätt för arbetstagare

Egenföretagare

Vem är egenföretagare

Tillhandahållare och mottagare av tjänster

Fri rörlighet för tjänster

Personer med tillräckliga tillgångar för försörjningen

Vilka omfattas

Vem kan vara garant

Vad avses med tillräckliga tillgångar

Heltäckande sjukförsäkring

Studerande

Vilka omfattas

Familjemedlemmar

Allmänt om förutsättningarna för uppehållsrätt och uppehållskort

Vilka familjemedlemmar omfattas

Make, registrerad partner och sambo

Vem är sambo

Blivande sambo

Barn

Barn över 21 år

Föräldrar och andra beroende anhöriga

Familjemedlemmar till nordbor

Familjemedlemmar till svenska medborgare

Familjemedlemmar till svenskar som aktiverat sin fria rörlighet

Familjemedlemmar till personer med dubbelt medborgarskap

Familjemedlemmarnas status när EU-medborgaren byter medborgarskap

Oseriösa äktenskap och skenäktenskap

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar

Åtgärder

Unionsmedborgarens grundläggande rättigheter (Zambrano m fl)

Uppehållskort 46

Krav på uppehållskort

Ansökan om uppehållskort

Utfärdande av uppehållskort

Avslag rörande uppehållskort

Folkbokföring 48

Permanent uppehållsrätt och uppehållskort 49

Handlingar

Laglig vistelse

Korsvis överföring av medel

Beräkning av femårsperioden

Utredning

Barn vars vårdnadshavare inte finns i Sverige 52

Uppehållsrätt för personer med lagakraftvunna avlägsnandebeslut 52

Företräde för EU-rätten

Nytt grundärende

Inhibition

Tredjelandsmedborgare anställda hos företag i ett EES-land 54

Uppehållstillstånd för schweiziska medborgare 54

Uppehållstillstånd på nationell grund 55

Allmänt

Uppehållstillstånd efter inresan

Uppehållstillstånd för besök

Uppehållstillstånd för den som har uppehållskort

PUT på grund av vistelse i enlighet med EU-rätten

PUT på andra grunder

Asylsökande unionsmedborgare 57

Avvisning av EES-medborgare och deras familjemedlemmar 57

EES-medborgare

Familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare

Vilken myndighet beslutar om avvisning

Utvisning av EES-medborgare och deras familjemedlemmar

EES-medborgare och deras familjemedlemmar

Inledning

Lagstiftning rörande fri rörlighet

I det här kapitlet behandlas den fria rörligheten inom Europeiska Unionen (EU) för EU-medborgare och deras familjemedlemmar. Reglerna om fri rörlighet grundar sig fr.a. på

EU-domstolen i Luxemburg är den primära uttolkaren av EU-rätten.

Rörlighetsdirektivet

Direktivet omfattar endast unionsmedborgare, dvs. medborgare i en stat som ingår i Europeiska Unionen (EU). Genom EES-avtalet (se avsnittet [EES-avtalet](#)) omfattas dock alla stater som ingår i EES (EU-staterna, Island, Lichtenstein och Norge) av den fria rörligheten.

www.eu-upplysningen.se/

Vilka länder är medlemmar i EU?

EU har 28 medlemsländer. Dessa är Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Kroatien, Lettland, Luxemburg, Litauen, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Senast uppdaterad: 2014-09-03

Inklippt av Nils Allan

Genom direktivet introduceras begreppet uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Genom direktivet blir det tydligt att EES-medborgare, enbart i kraft av sitt medborgarskap har en uppehållsrätt. Direktivet anger under vilka förutsättningar en EES-medborgare har uppehållsrätt och vilka inskränkningar som finns.

I och med att direktivet slår fast att EES-medborgare och deras familjemedlemmar har uppehållsrätt utan att denna behöver fastställas genom något prövningsförfarande finns inte längre något utrymme för att kräva uppehållstillstånd för dessa personer så länge de har uppehållsrätt.

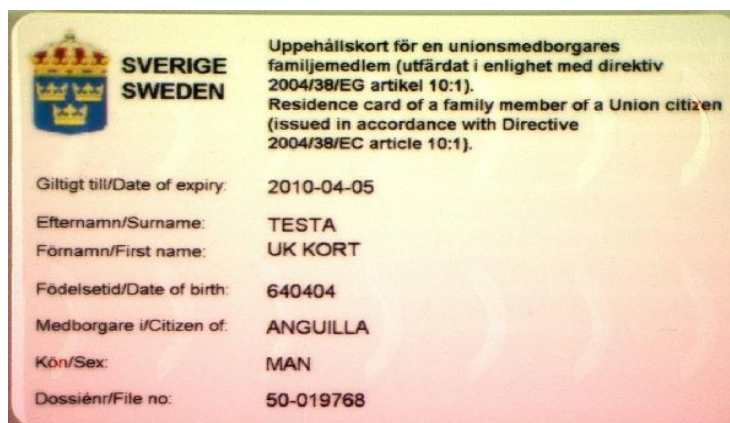
Rörlighetsdirektivet innehåller även bestämmelser om bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar t.ex. vid skilsmässa eller om EES-medborgaren avlider.

Genom direktivet införs också en permanent uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar (oavsett medborgarskap) som inträder efter fem års legal vistelse i en annan medlemsstat. Den

permanent uppehållsrätten innebär att personen i fråga inte längre behöver uppfylla några andra krav för att behålla sin uppehållsrätt. (UtIL 3a kap 6 S)

Rörlighetsdirektivet medger att medlemsstaterna inför krav på en särskild registrering för EES-medborgare som ska vistas i en annan medlemsstat längre tid än tre månader. Registrering är *inte* jämförbar med ett uppehållstillstånd och den är inte heller någon förutsättning för uppehållsrätten utan är enbart en bekräftelse på den uppehållsrätt som personen i fråga redan har. Sverige valde initialt att införa en registreringsskyldighet för EES-medborgare. Denna registreringsskyldighet upphörde den 1 maj 2014. Det finns nu ingen skyldighet – eller möjlighet – för EES-medborgare att registrera sin uppehållsrätt hos Migrationsverket.

För familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare ska medlemsstaterna efter ansökan utfärda uppehållskort. Liksom registreringen är inte heller uppehållskortet något uppehållstillstånd och har i sig inget att göra med tredjelandsmedborgarens rätt att vistas i landet. Även uppehållskortet är enbart en bekräftelse på den uppehållsrätt som personen redan har och som följer direkt av EU-rätten.

Inklippt av Nils Allan

Genom direktivet förstärks också EES-medborgarnas skydd mot utvisning med hänsyn till allmän ordning och säkerhet. Under vissa förhållanden måste det föreligga mycket starka skäl för att en EES-medborgare ska kunna utvisas.

EES-avtalet

Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) är ett avtal mellan staterna i EU och EFTA (European Free Trade Association).

Genom avtalet omfattas även medborgare från de tre EFTA-staterna Island, Liechtenstein och Norge av den fria rörligheten.

I lagstiftningen, liksom i det här handboks-kapitlet, talas därför liksom tidigare konsekvent om EES-medborgare eftersom detta inkluderar både EU-medborgare och medborgare i EFTA-staterna.

Avtalet med Schweiz

EU och Schweiz har ingått ett avtal av vilket följer att också medborgare i Schweiz omfattas av den fria rörligheten i enlighet med de direktiv som gällde innan rörlighetsdirektivet började tillämpas den 30 april 2006. Avtalet med Schweiz har dock ännu inte omförhandlats och därför omfattas tills vidare inte schweiziska medborgare av rörlighetsdirektivet.

Rätten för schweiziska medborgare och deras familjemedlemmar att resa in och vistas i Sverige ska därför bedömas enligt de regler om fri rörlighet som gällde före den 30 april 2006 då rörlighetsdirektivet började tillämpas. För dem gäller alltså krav på UT efter tre månaders vistelse i landet.

Vad gäller förutsättningarna för att bevilja UT för schweiziska medborgare hänvisas till avsnittet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare. Även dessa behandlas nämligen enligt de äldre EES-reglerna och i huvudsak gäller samma förutsättningar för att bevilja UT för varaktigt bosatta i andra EU-stater och schweiziska medborgare (4 kap. 9 § UtIF). Dock behöver inte schweiziska medborgare ha något EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta för att beviljas UT.

Vilka omfattas av den fria rörligheten

Av ovanstående följer att medborgare i följande länder och i vissa fall deras familjemedlemmar (oavsett medborgarskap) omfattas av den fria rörligheten i enlighet med rörlighetsdirektivet:

Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Grekland, Frankrike, Irland, Island, Italien, Kroatien, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Österrike.

För Cyperns del gäller att endast de som har cypriotiska pass omfattas av den fria rörligheten.

En person som är medborgare i både Sverige och en annan EES-stat kan inte åberopa den fria rörligheten när han eller hon befinner sig i Sverige. Detta framgår av MIÖD:s dom 2011-09-21, MIG 2011:17. MIÖD uttalade med hänvisning till EU-domstolens dom C 434/09, McCarthy, att reglerna om uppehållsrätt enbart aktualiseras i de fall en unionsmedborgare befinner sig i en annan stat än den han eller hon är medborgare i. Observera dock att en svensk medborgare som aktiverat sin fria rörlighet omfattas av denna när han eller hon återvänder till Sverige, 3a kap. 2 § 4. Se angående detta även EU-domstolens avgörande i mål C-370/90, Singh.

Som gemensam benämning för medborgare i EU- och EFTA-staterna används uttrycket EES-medborgare. Observera att detta, såvitt avser tillämpningen av rörlighetsdirektivet, inte inkluderar medborgare i Schweiz.

För enkelhetens skull kommer uttrycket EES-medborgare även att användas då framställningen refererar till rörlighetsdirektivet trots att direktivet till sin lydelse endast avser medborgare inom unionen.

Då det refereras till EU-domstolens domar eller andra källor kan benämningar som EU-medborgare, unionsmedborgare eller ”medborgare i ett medlemsland” förekomma. De benämningarna omfattar i sig endast medborgare i länderna inom EU, men i det här sammanhanget gäller det som sägs även för övriga EES-medborgare.

Rätten till inresa

Allmänt om rätten till inresa

En av huvudtankarna med den fria rörligheten är att EES-medborgare skall kunna utöva näringsverksamhet eller söka, erhålla och påbörja arbete i andra länder utan att behöva fördröjas av administrativa åtgärder eller kontroller från nationella myndigheters sida.

Efter inresan har en EES-medborgare rätt till tre månaders vistelse i landet utan några andra villkor än att ha ett giltigt pass eller ID-kort. Samma rättigheter gäller i huvudsak för EES-medborgarens familjemedlemmar (oavsett medborgarskap), om de motsvarar förutsättningarna i 3 a kap. 2 § UtI. När det i det följande talas om familjemedlemmar är det, om inget annat sägs, endast sådana familjemedlemmar som avses.

För att en tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till en EES-medborgare skall få resa in och vistas i en medlemsstat med stöd av EU-rätten krävs dock att EES-medborgaren utövar sin rätt till fri rörlighet i den berörda medlemsstaten, t.ex. genom arbete eller som studerande. En sådan familjemedlem har alltså inte någon självständig rätt till fri rörlighet.

Pass och ID-kort

EES-medborgare

Vid inresa och vistelse skall EES-medborgaren antingen ha ett pass eller ett nationellt identitetskort. Identitetskortet skall vara utfärdat av en behörig myndighet i det land där innehavaren är medborgare (2 kap. 17 § UtI). Av identitetskortet skall framgå innehavarens identitet och medborgarskap.

Familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare

Tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till EES-medborgare måste ha pass vid inresa och vistelse. För dem är det alltså inte tillräckligt med ett ID-kort. Se MIG 2007:56 (UM991-07)

Visering

För familjemedlemmar, som själva inte är EES-medborgare, krävs visering om de kommer från ett land vars medborgare är viseringspliktiga.

Familjemedlemmar som har uppehållskort eller permanent uppehållskort är dock undantagna från kravet på visering oavsett vilket land som utfärdat uppehållskortet (2 kap 8a § 2. UtIL).

Viseringen är endast av formell karaktär för en sådan person, eftersom rätten till inresa inte grundas på viseringen utan på EU-rättens regler om fri rörlighet. Den utredning som föregår ett beslut att bevilja visering bör därför begränsas till att klarlägga att sökanden är familjemedlem till en person som utövar sin fria rörlighet. Det är inte tillåtet att ställa frågor om exempelvis syftet med besöket eller kontrollera om sökanden har medel för vistelsen eller för återresan från Sverige.

Rätten till inresa för familjemedlemmar behandlas bl.a. i EU-domstolens dom i målet C-459/99 (MRAX). Av domen, som berör äkta makar, framgår bl.a. att inresa bör medges trots att visering saknas, om maken kan styrka sin identitet och äktenskapsbandet. Motsvarande torde gälla även för övriga familjemedlemmar som omfattas av den fria rörligheten och som räknas upp i 3 a kap. 2 § UtIL.

Kontroll i övrigt EES-medborgare

Det är inte tillåtet att göra någon annan kontroll i samband med inresan än den som rör pass eller ID-handling. Att till exempel kontrollera om den som reser in har tillräckliga medel eller att ställa frågor om syftet med inresan bedöms som ett hinder mot den fria rörligheten och är därmed inte tillåtet enligt EU-rätten. Undantag från detta föreligger om en konkret misstanke uppstår om att personen kan komma att utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

In- och utresestämplar bedöms också vara ett hinder mot den fria rörligheten och EES-medborgares pass skall således inte stämplas vid in och utresa (6 kap. 4 § första stycket UtIF).

Familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare

När det gäller familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare får pass samt eventuell visering kontrolleras. I vissa situationer, t.ex. om familjemedlemmen inte reser tillsammans med EES-medborgaren, kan det krävas att han eller hon styrker anknytningen till EES-medborgaren. Stämpling av pass vid in- och utresa ska inte ske för familjemedlemmar som har uppehållskort eller permanent uppehållskort (6 kap. 4 § första stycket UtIF).

Uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet

Grundläggande om uppehållsrätt

Observera dock att utlänningslagens definition i av begreppet uppehållsrätt (3 a kap. 1 § UtIL) är något snävare än den betydelse som begreppet ges i rörlighetsdirektivet. Utlänningslagen begränsar begreppet till att avse EES-medborgares och deras familjemedlemmars rätt att vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd medan språkbruket i direktivet innebär att det används även för den grundläggande rätten att vistas i tre månader utan att några förutsättningar i övrigt är uppfyllda. Det här utgör i regel inte något problem men det finns skäl att hålla i minnet att begreppen kan ha något olika betydelse beroende på i vilket sammanhang de förekommer.

Till skillnad från ett uppehållstillstånd grundar sig uppehållsrätten inte på något beslut från en myndighet eller liknande och den kräver inte heller någon ansökan eller annan särskild åtgärd från EU-medborgaren. Om en EU-medborgare uppfyller vissa villkor så har han eller hon med automatik uppehållsrätt grundad direkt på Romfördraget och rörlighetsdirektivet. Uppehållsrätten kan sägas vara en följd av vem personen i fråga är och vad han eller hon gör, dvs. att personen är EU-medborgare och att han eller hon t.ex. har anställning eller är egenföretagare. (UtIL 3 a kap 5 §)

Genom EES-avtalet omfattas även medborgare i EFTA-staterna av uppehållsrätten och undantaget från kravet på UT. I lagstiftningen, liksom i det här kapitlet i handboken, talas därför konsekvent om EES-medborgare eftersom detta inkluderar både EU-medborgare och medborgare i EFTA-staterna.

EES-medborgare och deras familjemedlemmar har en mycket omfattande uppehållsrätt.

Till en början har EES-medborgare alltid rätt att vistas i Sverige i tre månader utan några andra villkor än att ha ett giltigt pass eller ID-kort. Denna grundläggande rätt att vistas här slås fast i artikel 6.1 i rörlighetsdirektivet (se avsnittet [Rätt till tre månaders vistelse](#)).

För att ha uppehållsrätt under längre tid än tre månader krävs att EES-medborgaren är ekonomiskt aktiv (arbetstagare, egenföretagare eller tillhandahållare av tjänster), student, pensionär eller har tillräckliga medel för sin försörjning. De olika kategorierna behandlas närmare nedan.

Familjemedlemmar (oavsett medborgarskap) till en EES-medborgare har också uppehållsrätt så länge EES-medborgaren själv har sådan rätt. Rörlighetsdirektivet innehåller även bestämmelser om bibehållen uppehållsrätt t.ex. vid skilsmässa eller om EES-medborgaren avlider.

En EES-medborgare som kommer till ett annat medlemsland för att söka arbete har uppehållsrätt så länge han eller hon har en realistisk möjlighet att få en anställning.

Efter fem års legal vistelse i en annan medlemsstat får EES-medborgaren permanent uppehållsrätt. Det innebär att personen i fråga inte längre behöver uppfylla några andra krav för att behålla sin uppehållsrätt.

Uppehålls- och arbetstillstånd krävs inte

EES-medborgare och deras familjemedlemmar (oavsett medborgarskap) som har uppehållsrätt enligt EU-rätten behöver inte ha något uppehållstillstånd (UT) när de vistas i andra medlemsstater. I svensk rätt framgår detta av 2 kap. 8b § 2. UtIL. Så länge uppehållsrätten består har de alltså rätt att vistas i Sverige utan några särskilda tillstånd.

EES-medborgare och deras familjemedlemmar kan inte beviljas UT grundat på EU-rätten. Däremot kan de ansöka om UT enligt nationella regler om de så önskar. Det finns inget hinder mot att bevilja UT även om personen i fråga har uppehållsrätt.

EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt är generellt undantagna också från kravet på arbetstillstånd (2 kap. 8c § UtIL).

För en EES-medborgare som inte har någon uppehållsrätt gäller kravet på uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse. Detta följer av 2 kap. 5 § UtIL. En EES-medborgare som varken har uppehållsrätt eller uppehållstillstånd får utvisas (8 kap 10 § UtIL).

Rätt till tre månaders vistelse

EES-medborgare har alltid rätt att vistas i Sverige i tre månader utan några andra villkor än att ha ett giltigt pass eller ID-kort. Denna grundläggande uppehållsrätt slås fast i artikel 6.1 i rörlighetsdirektivet. Observera dock att denna ”uppehållsrätt” inte omfattas av utlänningslagens definition av uppehållsrätt. Enligt utlänningslagen avses med uppehållsrätt rätten att vistas längre tid än tre månader.

Parallellt med den uppehållsrätt som följer direkt av EU-rätten finns också den uppehållstillståndsfria tid på tre månader som följer direkt av de nationella reglerna, dvs. 2 kap. 5 § UtIL. Även EES-medborgare är i utlänningslagens mening utlänningar och formellt omfattas därför även av de nationella bestämmelserna om uppehållstillståndsfri tid. Med tanke på uppehållsrätten har de nationella bestämmelserna i regel ringa betydelse i praktiken.

Såväl uppehållsrätten enligt rörlighetsdirektivet som den tillståndsfria tiden enligt utlänningslagen räknas alltid från inresan i Sverige. Observera att detta även gäller för familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare. Tidigare vistelser här eller i annat Schengenland påverkar alltså inte beräkningen av tiden. Det innebär att en EES-medborgare - och även dennes familjemedlemmar - kan resa till exempelvis Danmark och sedan omedelbart komma tillbaka till Sverige för ytterligare tre månaders

vistelse utan krav på uppehållstillstånd.

Eftersom EES-medborgare kan resa med identitetskort eller med pass som inte ska in- eller utresestämplas, kan det i praktiken vara svårt att avgöra hur länge personen har vistats i Sverige och därmed när ett eventuellt krav på uppehållstillstånd (för den som inte har uppehållsrätt) inträder.

Det bör framhållas att det är utlänningen som har bevisbördan för att denne inte vistats i Sverige en längre tid än tre månader. Utlänningen har att göra sannolikt att denne vistats kortare tid än tre månader i Sverige, räknat från senaste inresan (jfr 4 kap. 2 § Utf).

UTLÄNNINGSLAGEN

4 kap. Uppehållstillstånd

Beräkning av uppehållstillståndsfri tid

1 § Den tid av tre månader under vilken en utlänning enligt 2 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716) inte behöver ha uppehållstillstånd vid vistelse i Sverige (uppehållstillståndsfri tid) räknas från den tidpunkt då utlänningen reste in i Sverige eller in i en annan Schengenstat.

Om utlänningen under någon tid uppehållit sig i Sverige eller i en annan Schengenstat före inresan i Sverige, skall tiden för den vistelsen räknas in i den uppehållstillståndsfria tiden. Den sammanlagda vistelsen inom Schengenområdet får inte överstiga tre månader under en period av sex månader räknat från första inresedag.

Av en överenskommelse med annan stat kan framgå att tidigare vistelse i annan Schengenstat inte skall räknas in i den uppehållstillståndsfria tiden.

2 § För en utlänning som är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz skall den uppehållstillståndsfria tiden alltid räknas från inresan i Sverige.

Vad som sägs i första stycket om uppehållstillståndsfri tid skall också gälla sådana familjemedlemmar till en EES-medborgare som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) som inte själva är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz. Förordning (2006:262).

Inklustrat av Nils Allan 19 oktober 2014

Då EU-medborgare inte får in/utresestämplar vid gränspassage får inte beviskraven ställas alltför högt. Biljetter, bokningsbekräftelser, hotellbokningar etc. bör kunna godtas eller någon annan handling såsom t.ex. något kvitto eller kontokortsslip som visar att utlänningen var utanför Sverige räknat tre månader bakåt i tiden.

Den starka rätten till tre månaders vistelse har också beaktats när det gäller asylsökande EES-medborgare. I beslut från januari 2007 rörande asylsökande EES-medborgare, som styrkt sin identitet, bedömde Migrationsverket att rätten till tre månaders vistelse inte bröts på grund av asylansökan. Själva asylansökan avslogs som uppenbart ogrundad men något beslut om avvisning fattades inte mot bakgrund av att de sökande styrkt sin identitet och därmed hade rätt till tre månaders vistelse från inresan. Beslutet fattades av Migrationsverkets rättschef och finns inlagt i Lifos under rubriken vägledande beslut från Migrationsverket.

Uppehållsrätt för längre tid än tre månader

Som framgått ovan har EES-medborgare och deras familjemedlemmar en långtgående rätt att vistas i landet i tre månader efter inresan.

För att ha uppehållsrätt under längre tid än tre månader efter inresan krävs att EES-medborgaren tillhör någon av de personkategorier som enligt EU-rätten omfattas av den fria rörligheten och har uppehållsrätt. Vilka dessa kategorier är framgår bl.a. av artikel 7.1 och 7.2 i rörlighetsdirektivet och 3 a kap. 3 och 4 §§ UtL.

Dessa kategorier är

- Arbetsökande
- Ekonomiskt aktiva - dvs. arbetstagare, egenföretagare och tillhandahållare av tjänster
- Icke ekonomiskt aktiva - men som har tillräckliga tillgångar för sin försörjning
- Studerande
- Familjemedlemmar - oavsett medborgarskap

De olika kategorierna beskrivs närmare i separata avsnitt nedan.

Beträffande tillhandahållare och mottagare av tjänster bör nämnas att rörlighetsdirektivet inte innehåller några bestämmelser om dessa kategorier och följaktligen gör inte heller utlänningslagen det. Av bestämmelserna om fri rörlighet för tjänster i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt följer dock att **tillhandahållare av tjänster** får röra sig fritt inom unionen. De är närmast att jämföras med övriga ekonomiskt aktiva, dvs. arbetstagare och egenföretagare och bedöms också **oftast ha uppehållsrätt** som sådana. **Mottagare av tjänster betraktas däremot inte som ekonomiskt aktiva men omfattas ändå av den fria rörligheten om de har tillräckliga medel för sin försörjning.** De betraktas då som sådana personer.

Uppehållsrätt under längre tid än tre månader gäller även för EES-medborgarens familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, om de är sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § UtL.

En EES-medborgare som tillhör någon av kategorierna ovan har en mycket långtgående uppehållsrätt och kan vistas i värdlandet utan uppehållstillstånd under obegränsad tid. De kan efter tre månader i Sverige bara utvisas från värdlandet om de utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet (8 kap. 11 § UtL). Se vidare avsnittet **Utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet**. **I vissa speciella fall kan de också avvisas om de utgör en belastning för värdlandet genom att de uppstår bistånd (8 kap. 9 § et UtL)???** Se vidare avsnittet **Rätt till tre månaders vistelse**.

Registrering av EES-medborgare

Rörlighetsdirektivet medger att medlemsstaterna inför krav på en särskild registrering för EES-medborgare som ska vistas i en annan medlemsstat längre tid än tre månader. Sverige har tidigare haft krav på sådan registrering. Skyldigheten att registrera uppehållsrätt i Sverige upphörde den 1 maj 2014. Se Prop. 2013/14:81 om resonemanget för detta beslut.

Grunderna för uppehållsrätt

Arbetsökande

Med arbetsökande avses här EES-medborgare som inte tidigare haft arbete i den medlemsstat dit de beger sig utan som kommit dit för att söka arbete. Det är viktigt att skilja denna kategori från arbetstagare som blir ofrivilligt arbetslösa och av den anledningen ansöker om nytt arbete. De senare behåller nämligen under vissa förutsättningar sin status som arbetstagare och är ur ett EU-rätligt perspektiv inte arbetsökande (se avsnittet [Bibehållen uppehållsrätt för arbetstagare](#)).

Upphållsrätten för en EES-medborgare som är aktivt arbetsökande och som har en **realistisk** möjlighet att få anställning är inte begränsad till tre månader utan är i princip obegränsad i tiden (3 a kap. 3 § 2 UtIL). I praktiken torde det dock inte vara möjligt att hur länge som helst hävda att man har en realistisk möjlighet att få anställning.

Upp till sex månaders vistelse torde det enligt praxis inte krävas någon närmare bevisning men blir vistelsen längre kan krävas att EES-medborgaren verkligen kan visa att han eller hon dels är aktivt arbetsökande och dels har kvalifikationer och övriga förutsättningar för att kunna få en anställning.

En person som uppstår utländsk A-kassa som enda inkomst bör betraktas som arbetsökande???

Tillämpningen när det gäller arbetsökande grundar sig till stor del på EU-domstolens avgörande i målet C-292/89 ([Antonissen](#)).

Arbetstagare

Vem är arbetstagare

Arbetstagarbegreppet har en EU-rättslig innebörd och kan inte tolkas nationellt. Det är istället de kriterier som EU-domstolen lagt fast som är avgörande för tolkningen.

Arbetstagarbegreppet skall tolkas extensivt. En arbetstagare är en person som arbetar eller **utför verksamhet mot ersättning åt någon annan under dennes ledning**. Hit hör också praktikanter, lärlingar, hembiträden och au pair. Avseende praktikanter se dom C-3/90 Bernini och C-109/04 (Kranemann). Avseende doktorander se C-94/07 Raccanelli.

För att en person skall bli bedömd som arbetstagare krävs att verksamheten eller aktiviteten som utförs är **faktisk och äkta** och att den **inte är av så ringa omfattning att den betraktas som rent marginell eller av underordnad betydelse**. Även deltidsarbete accepteras således, om det inte är av alltför ringa omfattning.

Svartarbete accepteras inte. **Arbetsgivare ska vara registrerad som sådan och företaget man arbetar för ska momsregistrerat om detta krävs för verksamheten**. Arbetsgivaren **behöver inte vara F-skatteregistrerad** men om man inte är det kan det finnas anledning att fråga varför man valt denna lösning.

Fem ??? kriterier har uppställts för att någon ska anses vara arbetstagare:

- Någon ???
- Som för någon annans räkning
- Under en viss tid
- Mot ersättning
- Utför ett arbete.

Det är nödvändigt att göra en helhetsbedömning av alla omständigheter i fallet. Se dom C-413/01 Ninnie-Orasche.

Det arbete som utförs ska vara sådant som normalt hör hemma på arbetsmarknaden. Se dom C-456/02 Trojani.

Det krävs att det är 2 parter inblandade, som i EU-domstolens mål C-107/94 (Asscher).

Det ställs inga krav på minimilön eller att man kan försörja sig på den för att betraktas som arbetstagare. Att lönen kompletteras med egna medel eller socialbidrag är i sig **inte diskvalificerande**. Ersättningen kan till och med bestå av enbart kost och logi. Se dom C-196/87 Steymann.

I MIG 2010:5 (UM 5461-08) har MiÖD tolkat begreppet faktiskt och verkligt arbete. Ett deltidsarbete som säljare befanns tillräckligt.

Anställningen ska vara hos en arbetsgivare i Sverige. **Om EES-medborgaren är anställd hos en utländsk arbetsgivare men ska utföra arbete i Sverige kan det istället vara fråga om en tillhandahållare av tjänster.**

Bibehållen uppehållsrätt för arbetstagare

En arbetstagare behåller under vissa förutsättningar sin uppehållsrätt även om anställningen upphör eller om han eller hon blir oförmögen att arbeta. Om arbetstagaren drabbas av **tillfällig arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall behåller personen sin uppehållsrätt under tiden som han eller hon inte kan arbeta**. Detsamma gäller om arbetstagaren blir ofrivilligt arbetslös efter mer än ett års anställning och har anmält sig som arbetssökande vid arbetsförmedlingen (3 a kap 5a § UtIL). I det fallet **behålls uppehållsrätten så länge personen ifråga är arbetssökande.**

I lagen står inte "arbetssökande"

**Utlänningslagen (UtlL) 3a kap
Att behålla uppehållsrätt i vissa fall
5 a §**

En EES-medborgare som har uppehållsrätt som arbetstagare enligt 3 § 1 anses som arbetstagare och behåller sin uppehållsrätt om han eller hon är ofrivilligt arbetslös efter mer än ett års anställning och har anmält sig som arbetssökande vid den offentliga arbetsförmedlingen. Har EES-medborgaren fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år eller inträffar den ofrivilliga arbetslösheten under de första tolv månaderna av en anställning, anses EES-medborgaren under motsvarande förutsättningar i stället som arbetstagare i sex månader och behåller sin uppehållsrätt under samma tid.

inklippt av Nils Allan 8 november 2014

Föräldralediga behåller uppehållsrätt som arbetstagare om de erhåller en förmån grundad på anställning, dvs. föräldrapenning (som inte enbart utgörs av garantibelopp).

Om arbetstagaren blir ofrivilligt arbetslös och har haft en tidsbegränsad anställning på kortare tid än ett år behåller han eller hon sin uppehållsrätt i sex månader från anställningens slut, under förutsättning att han eller hon anmält sig som arbetssökande vid arbetsförmedlingen (3 a kap. 5a § 2 st UtlL).

Upphållsrätten som arbetstagare kan även under vissa förutsättningar behållas om arbetstagaren inleder en yrkesutbildning. För detta krävs dock att utbildningen har samband med den tidigare sysselsättningen såvida inte personen blivit ofrivilligt arbetslös (3 a kap. 5a § 2. UtlL).

Se EU-domstolens avgöranden i C-22/08 och C-23/08 (Vatsouras & Koupatantze).

För att kunna bedöma om en EES-medborgare är arbetstagare kan krävas att han eller hon visar upp ett giltigt pass eller ID-kort för att styrka EES-medborgarskapet, samt ett anställningsbevis. De krav som normalt bör ställas på ett anställningsbevis är att det innehåller namnet på den anställda, anställningstid och anställningsvillkor, arbetsgivarens namn och organisationsnummer samt är undertecknat av arbetsgivaren.

En anställningsform som förekommer är timanställning vid behov tills vidare. Även en person som är anställd på sådana villkor är att betrakta som arbetstagare om de grundläggande förutsättningarna ovan är uppfyllda och ska i sådana fall registreras???. Mot bakgrund av anställningsformens konstruktion kan det dock vara svårt att på förhand avgöra omfattningen av arbetet. Man kan kräva att få se de senaste lönespecifikationerna för att bilda sig en uppfattning.

Även en provanställning kan ligga till grund för registrering???.

Egenföretagare

Vem är egenföretagare

En medborgare i ett EES-land skall på samma villkor som en svensk medborgare kunna starta och driva verksamhet som egen företagare. Om verksamheten kräver någon form av auktorisation eller legitimation för här i landet redan bosatta, får samma villkor ställas på EES-medborgaren.

För att betraktas som egenföretagare kan inte krävas att verksamheten faktiskt har startat och börjat ge resultat men personen ifråga måste kunna visa att planering och aktiva förberedelser är igång. Verksamheten får alltså inte enbart befinna sig på ”tankestadiet”.

För att kunna bedöma om en EES-medborgare är egenföretagare kan krävas att han eller hon visar upp ett giltigt pass eller ID-kort för att styrka EES-medborgarskapet, samt handlingar som styrker att han eller hon bedriver verksamhet i Sverige. Detta kan ske t.ex. genom en F-Skattsedel eller registreringsbevis från länsstyrelsen eller Patent- och registreringsverket. Verksamheten bör även styrkas även på annat sätt.

Exempel på handlingar som kan ges in är

- Hyreskontrakt för nödvändiga lokaler
- Marknadsplan eller liknande
- Utställda fakturor
- Kvitton/fakturor på inköpt material
- Momsredovisning
- Överlåtelsehandlingar om en etablerad rörelse förvärvats

Oftast räcker det med att visa upp ytterligare någon enstaka handling men i tveksamma fall kan dock krävas flera handlingar.

Kommunallagen 2 kap

8 § Kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget.

Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas bara om det finns synnerliga skäl för det.

Inklippt av Nils Allan 8 november 2014

Tillhandahållare och mottagare av tjänster

Fri rörlighet för tjänster

Rörlighetsdirektivet innehåller inga bestämmelser om varken tillhandahållare eller mottagare av tjänster. Som en följd av att fri rörlighet för tjänster är en av de grundläggande friheterna enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt omfattas dock både den som tillhandahåller och den som tar emot tjänster av den fria rörligheten.

Enligt proposition 2005/06:77 sid 185, kan personer som tillhandahåller tjänster genom arbete som **exempelvis konsulter inte anses som arbetstagare**. I propositionen förutsatte man att dessa personer skulle komma att vistas i Sverige under en begränsad period. Eftersom de inte kan hänföras till någon av kategorierna i 3a kap 3 § punkterna 1-3, så **måste de uppfylla kraven i punkt 4, dvs. ha tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt sjukförsäkring. Eftersom de förväntas vistas i Sverige en kortare tid kan europeiskt sjukvårdskort accepteras som sjukförsäkring.**

Många som tillhandahåller tjänster genom arbete vistas emellertid mycket längre perioder i Sverige och har andra villkor. Det är till exempel vanligt att personer flyttar mellan medlemsländer inom en koncern.

De kriterier som känns viktiga att bedöma i detta sammanhang är:

Är personen bosatt i Sverige enligt det EU-rättsliga bosättningsbegreppet?

Är personen anställd direkt av arbetsgivaren?

Utförs arbetet i Sverige? Är det i tillräcklig omfattning och ett faktiskt och äkta arbete?

Om svaret är Ja på dessa frågor bör personen anses vara arbetstagare.

Har personen ett uppdrag som konsult eller något annat uppdrag som utförs i egen firma under en begränsad tid (under ett år)?

Om svaret är Ja på denna fråga ska personen anses som utövare av tjänst.

En tillhandahållare av tjänster har uppehållsrätt så länge han eller hon vistas i värdlandet och utför sina tjänster. Enligt ett uttalande av rådet inför antagandet av Rörlighetsdirektivet, EG nr 6/2004, omfattar uppehållsrätten den ”som är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten”. Detta **avsåg** förtydliga att tjänstemottagare inte kunde jämföras med ekonomiskt aktiva, dvs. anställda eller egenföretagare (prop. 05/07:77 s. 43).

En mottagare av tjänster betraktas således inte som ekonomiskt aktiv och omfattas också av den fria rörligheten under förutsättning att de har tillräckliga medel för sin försörjning. En vanlig kategori är personer som tar emot någon form av vård i Sverige.

Personer med tillräckliga tillgångar för försörjningen

Vilka omfattas

EES-medborgare som har tillräckliga tillgångar för sin och sin familjs försörjning samt en heltäckande sjukförsäkring för sig och sina anhöriga som gäller i Sverige har uppehållsrätt (3 a kap. 3 § 4 UtL jämförd med artikel 7.1 b i rörlighetsdirektivet). Det rör sig här om EES-medborgare som inte är ekonomiskt aktiva, dvs. inte är arbetstagare, egenföretagare eller tillhandahållare av tjänster.

Pensionärer som inte tidigare varit bosatta i medlemsstaten utan som flyttar dit efter sin yrkesverksamma tid (utflyttade pensionärer) är en grupp som räknas till den här kategorin. Pensionärer som tidigare varit

ekonomiskt verksamma i Sverige och vill stanna kvar efter pensioneringen, s.k. kvarstannande pensionärer, behöver däremot i regel inte visa att de har tillräckliga tillgångar. Under förutsättning att de uppfyller vissa krav i fråga om bosättningen i landet får de permanent uppehållsrätt i samband med att de slutar sin yrkesverksamhet (3 a kap. 5 § Utf).

Exempel på andra personer som har uppehållsrätt för att de har tillräckliga tillgångar är EES-medborgare som är bosatta i Sverige, men som arbetar i ett annat land. Det gäller t.ex. en dansk medborgare som bor i Sverige men arbetar i Danmark. Detta framgår av Europakommissionens riktlinjer avseende tolkning av rörlighetsdirektivet (COM (2009) 313). En dansk medborgare har visserligen rätt att uppehålla sig i Sverige i egenskap av nordbo men han eller hon kan i detta fall också hävda uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet. Ett annat exempel är en EES-medborgare som är gift eller sambo med en svensk medborgare (och som alltså inte har uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet) och som försörjs av sin make eller maka.

Det kan också vara fråga om personer som har andra löpande inkomster såsom livränta och liknande eller som har en förmögenhet.

Bedömningen av om en EES-medborgare är bosatt i Sverige får inte avgöras av om personen är folkbokförd här eller inte. En sådan ordning kan hamna i konflikt med EU-rättens bestämmelser om fri rörlighet och rätt till bosättning. Det är istället de faktiska förhållandena, såsom tillgång till en verklig bostad där unionsmedborgaren faktiskt bor och dit han eller hon regelbundet återvänder, som är avgörande.

Vem kan vara garant

Som framgått i avsnittet ovan är det inte nödvändigt att EES-medborgaren har egna medel som är tillräckliga utan det kan vara någon annan person eller institution som garanterar medlen. Frågan är då om det har någon betydelse vem som garanterar försörjningen? Kan det t.ex. vara en person som inte alls är direkt anhörig till sökanden?

EU-kommissionen har i en s.k. informell underrättelse till Sverige uttalat att man måste beakta en makes eller sambos tillgångar. Underrättelsen var en följd av att Sverige i ett enskilt ärende inte tagit hänsyn till den svenska makans tillgångar. Uttalandet säger ingenting om att det inte skulle kunna vara andra personer som garanterar.

Man kan inte kräva att det är en familjemedlem eller nära anhörig som garanterar men man bör ändå kunna kräva att det finns en rimlig förklaring till varför personen ifråga garanterar för försörjningen och att det finns något slags samband mellan personerna. Avlägsna släktingar, barndomsvänner, gudföräldrar och liknande godtas om man kan förklara varför man vill åta sig att försörja den sökande. Dessutom måste det finnas en fullgod bevisning på att garanten har tillräckliga tillgångar och att den sökande antingen disponerar medlen eller att löpande utbetalningar kommer att ske.

Vad avses med tillräckliga tillgångar

Med tillräckliga tillgångar avses att EES-medborgaren löpande har tillgång till pengar så att han eller hon kan försörja sig utan att ligga det sociala bidragssystemet till last.

Det är fråga om den löpande försörjningen och EES-medborgaren behöver inte visa att det finns kapital avsatt för den framtida försörjningen. Det krävs inte heller att dessa medel är hans eller hennes "egna" utan som nämnts ovan kan det vara t.ex. en familjemedlem som ställer medlen till förfogande. Exempelvis skall en make, makas eller sambos lön beaktas, om den är tillräckligt hög för att även försörja EES-medborgaren.

Enligt artikel 8.4 i rörlighetsdirektivet får medlemsstaterna inte fastställa något fast belopp som de anser ska vara tillräckliga tillgångar utan de måste ta hänsyn till den berörda personens personliga omständigheter. Beloppet får inte överstiga den beloppsgräns under vilken medborgarna i medlemsstaten är berättigade till socialt bistånd.

Det ovasagda innebär för svensk del att personen ifråga anses ha tillräckliga medel om dessa överstiger riksnormen för beräkningen av skäliga levnadsomkostnader samt utgift för boende och eventuella resor till och från arbetet m.m.

Ersättningar och bidrag av olika slag kan räknas in, dock inte utbetalningar från biståndssystemet enligt socialtjänstlagen, och inte heller andra bidrag som är avsedda för personer som saknar tillräckliga tillgångar för sin försörjning.

Enligt MIÖD:s dom 2011-06-16, UM 10307-09, var det endast ersättningar enligt socialtjänstlagen som kunde utgöra sådana omständigheter att en person kan anses vara en belastning för värdlandets biståndssystem. Denna dom upphävs (???) av EU-domstolens dom den 19 september 2013 i mål C-140/12, (Pensionsversicherungsanstalt mot Peter Brey)

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=144286&pageIndex=0&doclang=SV&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=12876>

Domstolens dom (tredje avdelningen) av den 19 september 2013 (begäran om förhandsavgörande från Oberster Gerichtshof - Österrike) – Pensionsversicherungsanstalt mot Peter Brey

(Mål C-140/12)⁽¹⁾

(Fri rörlighet för personer – Unionsmedborgarskap – Direktiv 2004/38/EG – Uppehållsrätt för längre tid än tre månader – Artikel 7.1 b – Person som inte längre är arbetstagare – Person som har rätt till ålderspension – Krav på att ha tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem – Begäran om särskilda icke-avgiftsfinansierade kontantförmåner – Tilläggsersättning som ska

**komplettera ålderspensionen – Förordning (EG) nr 883/2004 – Artiklarna 3.2 och 70 –
Bosättningsmedlemsstatens behörighet – Villkor för beviljande – Laglig vistelse inom
landets territorium – Förenlighet med unionsrätten)**

Rättegångsspråk: tyska

Hänskjutande domstol

Oberster Gerichtshof

Parter i målet vid den nationella domstolen

Klagande: Pensionsversicherungsanstalt

Motpart: Peter Brey

Saken

Begäran om förhandsavgörande – Oberster Gerichtshof – Tolkning av artikel 7.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, s. 77) i rättad lydelse – Rätten för en unionsmedborgare, som har slutat att bedriva sin näringsverksamhet, att uppehålla sig längre tid än tre månader inom en annan medlemsstats territorium – **Situation i vilken nämnda medborgare uppbär en pension som är lägre än existensminimum i den mottagande medlemsstaten och därför har begärt tilläggsersättning (Ausgleichszulage), en icke avgiftsfinansierad förmån**

Domslut

Unionsrätten, såsom den följer av bland annat artiklarna 7.1 b, 8.4, 24.1 och 24.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG, ska tolkas på så sätt att den utgör hinder mot en **medlemsstats lagstiftning**, såsom den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, vilken, även för tiden efter de första tre månadernas vistelse, **generellt och automatiskt utesluter** att en ekonomiskt icke aktiv medborgare i en annan medlemsstat **beviljas en sådan förmån som den tilläggsersättning** som avses i 292 § stycke 1 i den federala lagen om allmän socialförsäkring (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz) i dess ändrade lydelse, från och med den 1 januari 2011, enligt 2011 års budgetlag (Budgetbegleitgesetz 2011), med hänvisning till att den berörde, trots att **vederbörande fått ett intyg om registrering**, inte uppfyller villkoren för att beviljas uppehållsrätt för längre tid än tre månader i den förstnämnda medlemsstaten, på grund av att det för en sådan uppehållsrätt krävs att den berörde har tillräckliga tillgångar för att inte behöva ansöka om en sådan förmån.

(¹) EUT C165, 9.6.2012.

Inklistrat av Nils Allan 19 oktober 2014

I denna dom uttalar sig EU-domstolen om att begreppet ”sociala biståndssystem” ska tolkas så att det inte är begränsat till att avse

”socialhjälp” utan att det avser samtliga biståndssystem som inrättats av offentliga myndigheter på nationell eller lokal nivå som personer kan vända sig till om de saknar tillräckliga tillgångar för sin försörjning.

MEN SVENSK LAGSTIFTNING SKILJER SIG FRÅN ÖSTERRIKES:

Utlänningslagen 8 kap

Avvisning vid orimlig belastning för biståndssystemet

9 § En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare får avvisas under de tre första månaderna efter inresan om han eller hon visar sig utgöra en orimlig belastning för biståndssystemet enligt socialtjänstlagen.

En utlänning som har uppehållsrätt får inte avvisas enligt första stycket.

Inklippt av Nils Allan 8 november 2014

Vid en bedömning måste man göra en helhetsbedömning och beakta de enskilda omständigheterna och sökandens personliga omständigheter. Proportionalitetsprincipen måste beaktas.

För beräkning av riksnormen för skäligen kostnader hänvisas till 2 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937).

Tillräckliga tillgångar kan också utgöras av kapital på bank eller motsvarande. Frågan är då hur stort belopp som krävs. Som nämnts ovan får medlemsstaterna inte fastställa något fast belopp som ska anses vara tillräckliga tillgångar utan hänsyn ska tas till den berörda personens personliga omständigheter. Summan kan variera beroende på övriga omständigheter, t.ex. om den berörda personen har fritt uppehälle. Om det rör sig om ett fast belopp och några ytterligare inkomster eller tillgångar såvitt känt inte tillkommer under vistelsen, bör summan vara så pass stor att sökanden kan leva på den under hela vistelsen. **Planerar man att vistas en begränsad tid ska summan räcka för hela denna tid. Avser man att bo i Sverige tills vidare och inte räknar med några andra inkomster bör summan räcka i fem år, till dess permanent uppehållsrätt inträder.**

Handlingar som styrker tillgångarna kan vara banktillgodohavanden, pensionsbevis eller andra handlingar som visar på en löpande inkomst. Det kan även vara fråga om anställningsbevis för en person som bor i Sverige men arbetar i ett annat land. Om det är någon annan person som ställer tillgångarna till förfogande skall detta styrkas genom intyg samt uppgift om vilken inkomst eller vilka tillgångar den personen har. Tillgångarna ska täcka både garantens och referentens omkostnader och man bör kunna visa att överflyttningar sker till sökanden.

Om EES-medborgaren menar att en annan medlemsstat än värdmedlemsstaten har en skyldighet att utge bidrag i någon form till den som är arbetstagare i den medlemsstaten eller till dennes familj, **ankommer det på den berörde att visa att så är fallet och även hur mycket ett sådant bidrag uppgår till. Har inte detta visats kan bidraget inte ingå i beräkningsunderlaget.**

Heltäckande sjukförsäkring

Såväl EES-medborgare som familjemedlemmar från tredjeland bör i första hand visa upp ett intyg om att han/hon omfattas av socialförsäkringssystemet i förra hemlandet. Detta skall vara styrkt genom någon av blanketterna S1 (tidigare E106, E109, E120, E 121), S2, S3 eller DA1. Om det vid kontroll av intygets innebörd framgår att personen omfattas av ett annat EU-lands socialförsäkringssystem är försäkringskravet uppfyllt.

Personer undantagna från kravet att visa EU-intyg

- Den som kan visa upp ett intyg om att denne får pension från Sverige har i och med detta styrkt heltäckande sjukförsäkring.
- En pensionär med pension från ett annat nordiskt land behöver inte visa S1 eller E121. Sjukförsäkringskravet uppfylls genom att styrka att pensionsutbetalningar utgår från det andra nordiska landet oavsett varifrån inflyttning sker.
- Vid internordisk flyttning krävs inga intyg för att visa att sjukförsäkringskravet är uppfyllt. Om den flyttande har varit folkbokförd i ett annat nordiskt land är kravet med automatik uppfyllt. Observera att personen inte nödvändigtvis behöver vara nordisk medborgare. Personen måste i tveksamma fall kunna visa att man omfattas av det andra landets sjukförsäkring, exempelvis genom att uppvisa EU-kort utfärdat av landet ifråga.
- Den som är utsänd till Sverige från ett annat nordiskt land utan att vara folkbokförd där har en heltäckande sjukförsäkring. Den som exempelvis arbetar i Danmark men bor i Sverige uppfyller kraven på heltäckande sjukförsäkring, trots att personen inte varit folkbokförd i Danmark.
- Tredjelandsmedborgare som är anhöriga till en EU-medborgare och som kan visa upp europeiskt sjukvårdskort från annat EU-land anses uppfylla försäkringskravet.

Om man inte kan visa upp ett intyg om att man själv eller ens familjemedlemmar omfattas av socialförsäkringssystemet i hemlandet godtar Migrationsverket att man visar att man har en privat heltäckande sjukförsäkring.

Det finns ingen rättslig praxis som tydligt säger vilka krav som kan ställas för att kravet på "heltäckande sjukförsäkring" ska vara uppfyllt. Det framgår av C-413/99 Baumbast att kravet på sjukförsäkring ska vara proportionerligt mot individens rätt till fri rörlighet.

I de riktlinjer som Europakommissionen givit ut för tolkning av Rörlighetsdirektivets bestämmelser (Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on guidance for better transposition and application of Directive 2004/38/EC on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States, COM/2009/0313) står följande om sjukförsäkring:

2.3.2. Sickness insurance

Any insurance cover, private or public, contracted in the host Member State or elsewhere, is acceptable in principle, as long as it provides comprehensive coverage and does not create a burden on the public finances of the host Member State. In protecting their public finances while assessing the comprehensiveness of sickness insurance cover, Member States must act in compliance with the limits imposed by Community law and in accordance with the principle of proportionality [29].

Försäkringen ska alltså vara heltäckande. Det innebär att den bör täcka kostnaderna för såväl akut som annan sjukvård samt sjukhusvistelse, medicinering, rehabilitering eller eventuell hemtransport av medicinska skäl. Försäkringen ska vara giltig under hela vistelsetiden i Sverige. Om försäkring inte kan tecknas för hela perioden ska det klart framgå att försäkringspremien kan förnyas.

Registrering hos Försäkringskassan

Det förekommer att en person är registrerad hos Försäkringskassan. Detta kan inte anses likvärdigt med att ha en heltäckande sjukförsäkring. En person som är registrerad hos försäkringskassan är inte alltid försäkrad för alla förmåner i Sverige. Att en person omfattas av Svensk socialförsäkring enligt förordning 883/2004 eller 1408/71 innebär för Försäkringskassans del i princip att denne har rätt till de förmåner som tillhör förordningens sakområde. **Socialhjälp eller medicinsk hjälp omfattas inte av förordningens bestämmelser (artikel 3.5 i förordning 883/2004, artikel 4.4 i förordning 1408/71).**

Studering

Vilka omfattas

Enligt artikel 7.1 c i rörlighetsdirektivet (jmf med 3 a kap. 3 § 3 UtIL) har personer som är inskrivna som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt uppehållsrätt. Med erkänd utbildningsanstalt avses gymnasiestudier samt högskole- och universitetsstudier. Grundskolestudier och SFI omfattas inte enligt praxis.

Inte att förväxla med regeln att vårdnadshavare får stanna så länge barnet studerar vid "en erkänd utbildningsanstalt" i UtIL 3 a kap 5 § c.

Utlänningslagen 3a kap

5 c § En EES-medborgares familjemedlem som är släkting i rakt nedstigande första led till EES-medborgaren och som är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige behåller sin uppehållsrätt om den förälder från vilken han eller hon härlett sin uppehållsrätt avlider eller reser ut ur Sverige.

Detsamma gäller en person som har vårdnaden om familjemedlemmen. Upphållsrätten kvarstår till dess att familjemedlemmen har avslutat studierna.

Prop. 2005/06:77 sidan 47

4.10.2.3 En särskild regel för barn och vårdnadshavare

Artikel 12.3 avser fallet att en unionsmedborgare avlider eller lämnar den mottagande medlemsstaten och där efterlämnar ett barn som "är inskriven vid en utbildningsanstalt för att bedriva studier där". I den speciella situationen skall barnet, samt den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnet, ha uppehållsrätt så länge studierna inte har avslutats. Regeln avser att förhindra att barn som anpassat sig till ett utbildningssystem tvingas bryta upp från den mottagande medlemsstaten för att därefter integreras i ett annat utbildningssystem i ett annat land.

I kommissionens förslag skulle regeln avse barn som var inskrivna vid en utbildningsinstitution "på sekundärnivå eller därutöver", men den slutliga lydelsen innefattar inte denna begränsning. Regeln torde därför kunna bli tillämplig på barn som i Sverige går i grundskolan eller i gymnasiet.

Även de som bedriver högre studier kan komma i fråga, men det måste beaktas att med begreppet "barn" i detta avseende inte rimligen kan avses avkomlingar i vilken ålder som helst. Regeln avser uppenbarligen att underlätta för yngre personer att slutföra en utbildning i den mottagande medlemsstaten och man kan därför låta regeln omfatta dem som inte fyllt 21 år, vilket också är i konsekvens med definitionen i artikel 2.2 c. Så länge barnet studerar och står under den kvarvarande förälderns vårdnad skall även den föräldern ha uppehållsrätt, oavsett förälderns medborgarskap. Som artikeln är avfattad behöver föräldern för att bibehålla sin uppehållsrätt inte uppfylla några andra krav, t.ex. de i artiklarna 7 eller 12.2.

Inklippt av Nils Allan som inte vet om "avslutat studierna" avser termin eller skolform :-(

För att kunna bedöma om en EES-medborgare är studerande kan krävas att de visar upp ett giltigt pass eller ID-kort för att styrka EES-medborgarskapet, samt handlingar som styrker att de är inskrivna vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige. De ska också försäkra att de har tillräckliga tillgångar för sin försörjning samt att de har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

Med erkänd utbildningsanstalt avses alla gymnasielinjer samt alla högskole- och universitetsstudier som har statligt eller kommunalt bidrag. Grundskolestudier omfattas inte enligt praxis. När det gäller studier vid Komvux så kan studier på gymnasienivå ligga till grund för registrering??. Däremot inte grundskolestudier. Enbart SFI-studier omfattas inte heller.

En studerande kan styrka att han eller hon har tillräckligt med egna medel för sin försörjning genom att avge en skriftlig försäkran. Någon annan bevisning krävs inte.

Krav på heltäckande sjukförsäkring gäller även om en studerande kan förväntas bli folkbokförd. Av Hälso- och sjukvårdslagen följer att en person som ska bo i Sverige minst ett år omfattas av den svenska sjukvårdsförsäkringen. Undantag gäller dock, inte som en följd av lagen, men genom att Europaparlamentets och rådets förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen fastställer att endast ett land kan vara ansvarigt för sjukvården blir resultatet ändå att svensk sjukförsäkring inte omfattar alla EES-studenter. I normalfallet torde EES-studenten inte anses vara bosatt i Sverige i den meningen att de omfattas av sjukförsäkringen, varför bevis om sådan normalt torde krävas.

Studenter är en grupp som fortsatt är sjukförsäkrade i sitt ursprungliga hemland trots att de bedriver studier i Sverige. Försäkringsmässigt betraktas de fortsatt som bosatta i sitt hemland. De har rätt till all

nödvändig hälso- och sjukvård i landet där de studerar om de visar upp sitt **europiska sjukförsäkringskort (EU-kort)**. Studenter uppfyller med andra ord kravet på att inneha en heltäckande sjukförsäkring om de visar upp ett EU-kort. EU-kortet ska vara giltigt minst ett år från inflyttningstillfället för att sjukförsäkringskravet avseende folkbokföringsgrundande uppehållsrätt ska anses vara uppfyllt.

Familjemedlemmar till studerande uppfyller sjukförsäkringskravet genom uppvisande av EU-kortet. Giltighetstiden på kortet ska vara minst ett år från inflyttningstillfället.

Det förekommer att studerande från Tyskland inte kan visa EU-kortet. Försäkringskassan accepterar vissa andra dokument från Tyskland som ersättning för EU-kortet. Det ska då uttryckligen framgå av dokumentet att det ersätter EU-kortet.

Familjemedlemmar

Allmänt om förutsättningarna för uppehållsrätt och uppehållskort

En familjemedlem som avser att stanna längre tid än tre månader i Sverige omfattas av kravet på uppehållsrätt eller kravet på uppehållskort (3 a kap. 10 § UtL) beroende på om familjemedlemmen är EES- eller tredjelandsmedborgare.

En grundläggande förutsättning är att EES-medborgaren till vilken familjemedlemmen har anknytning har uppehållsrätt. Huvudpersonen måste kunna visa att han eller hon har uppehållsrätt. Kontrollen av huvudpersonens uppehållsrätt kan bestå i t.ex. att en arbetstagare ger in ett anställningsbevis eller att en studerande visar att han eller hon är inskriven vid utbildningsanstalt.

En EES-medborgare som har PUT kan förstås också ha uppehållsrätt och i dessa fall får en fiktiv prövning göras rörande uppehållsrätten.

Korsvis överföring av medel

En EES-medborgare måste ha en egen uppehållsrätt för att en make som är tredjelandsmedborgare ska ha rätt att arbeta. **En tredjelandsmedborgares planerade inkomst genom förvärvsarbete i Sverige kan alltså inte betraktas som tillräckliga tillgångar för EES-medborgarens försörjning och därmed grunda uppehållsrätt.** Finns det redan före ankomsten till Sverige tillräckliga tillgångar för familjens försörjning som täcker den första tidens??? vistelse i Sverige kan denna grunda uppehållsrätt för EES-medborgaren, vilken då kan härleda sin rätt till tredjelandsmedborgaren, **därefter kan vi godta en överföring mellan familjemedlemmar som är EES-medborgare och tredjelandsmedborgare.**

EES-medborgare med PUR

Det kan diskuteras om en EES-medborgare med PUR kan härleda uppehållsrätt till sina anhöriga om huvudpersonen inte uppfyller kraven på uppehållsrätt själv. **Som innehavare av PUR är ju huvudpersonen inte skyldig att uppfylla kraven på uppehållsrätt.** Av såväl direktivets artikel 7

som 3a kap 4 § framgår att det endast är familjemedlemmar till unions/EES-medborgare som uppfyller kraven på uppehållsrätt som arbetstagare etc. som omfattas. Detta är också Migrationsverkets uppfattning, i vart fall i avvaktan på praxisavgörande.

EFTA-domstolen har i avgörande E-4/11 (Clauder) avgjort att artikel 16(1) i direktivet ska tolkas så att en EES-medborgare med PUR har rätt att förenas med sin familj, även om medborgaren och dess familj skulle behöva socialt bistånd. Detta skulle stödja uppfattningen att PUR kan generera uppehållsrätt för medföljande. EFTA-domstolens domar är emellertid inte bindande för EU-länderna.

http://www.eftacourt.int/uploads/tx_nvcases/4_11_Judgment_EN.pdf
Article 16(1) of Directive 2004/38/EC is to be interpreted such that an EEA national with a right of permanent residence, who is a pensioner and in receipt of social welfare benefits in the host EEA State, may claim the right to family reunification even if the family member will also be claiming social welfare benefits.

Styrkt ID och familjrelation

Familjemedlemmen ska kunna visa upp ett giltigt pass eller ID-kort samt handlingar som styrker familjeanknytningen i fråga. Det kan vara vigselsbevis, bevis om registrerat partnerskap eller andra släktskapsintyg. Observera dock att det krävs pass för en tredjelandsmedborgare. Det räcker *inte* med ID-kort.

Mot bakgrund av att styrkt identitet är en grundläggande förutsättning för den fria rörligheten måste även barn ha pass eller ID-kort för att bli registrerade och det gäller även barn som är födda i Sverige.

Vilka familjemedlemmar omfattas

Enligt 3 a kap. 4 § UtL har EES-medborgarens familjemedlemmar uppehållsrätt, om de är sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § UtL. Det har ingen betydelse om en familjemedlem är medborgare i ett EES-land eller något annat land.

De familjemedlemmar som har uppehållsrätt är

- make
- registrerad partner
- sambo
- barn (eller annan släkting i rakt nedstigande led) under 21 år eller
- som är ekonomiskt beroende
- föräldrar (eller annan släkting i rakt uppstigande led) som är ekonomiskt beroende
- annan familjemedlem, som är beroende av EES-medborgaren för sin försörjning eller ingår i dennes hushåll eller där det av allvarliga hälsoskäl krävs att EES-medborgaren personligen tar hand om denne.

Det bör tilläggas att uppehållsrätten för sambo inte följer av

rörlighetsdirektivet utan det är Sverige som ensidigt infört denna rätt. En sambo till en svensk medborgare som avser utnyttja sin fria rörlighet i en annan medlemsstat kan alltså inte åberopa rörlighetsdirektivet för att få följa med den svenske medborgaren. Sedan kan det i och för sig finnas andra medlemsstater som på samma sätt som Sverige infört en uppehållsrätt för sambo.

Personer som ingått registrerat partnerskap har uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet men enbart i de medlemsstater som har infört registrerat partnerskap i sin nationella lagstiftning. Det innebär att en registrerad partner kan åberopa uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet endast i vissa medlemsstater.

Det varierar något mellan de olika kategorierna vilka familjemedlemmar som har rätt att få förena sig med EES-medborgaren och under vilka förutsättningar. Nedan beskrivs därför närmare i vilka fall de olika grupperna av familjemedlemmar omfattas.

Make, registrerad partner och sambo

Make, registrerad partner och sambo till en EES-medborgare har uppehållsrätt oavsett vilken av kategorierna i 3 a kap. 3 § UtIL som EES-medborgaren tillhör.

En förutsättning för uppehållsrätten är att äktenskapet eller partnerskapet är giltigt och att sättet för äktenskapets ingående eller andra omständigheter inte strider mot grundläggande värderingar i det svenska samhället. Uppehållsrätt föreligger därför normalt inte om någon av parterna är under 18 år och i sådana fall bör uppehållskort vägras. Undantag bör dock göras om den underåriga parten är bosatt i Sverige och länsstyrelsen har lämnat medgivande till äktenskapet eller om parterna väntar eller redan har ett gemensamt barn.

Av lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (SFS 1904:26) följer att ett äktenskap som ingåtts enligt utländsk lag inte erkänns i Sverige, såvida det inte finns särskilda skäl, om någon av parterna vid tidpunkten för äktenskapets ingående var under 18 år och minst en av parterna var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Det innebär att ett äktenskap som ingåtts under sådana förutsättningar inte är giltigt i Sverige och som huvudregel bör inte uppehållskort beviljas även om båda parter numera hunnit bli 18 år. Med beaktande av den fria rörligheten bör dock undantag göras om äktenskapet ingåtts i ett annat EES-land och är giltigt där.

Av ovannämnda lag framgår också att ett äktenskap som ingåtts enligt utländsk lag inte erkänns i Sverige om det är sannolikt att det har ingåtts under tvång.

Med hänvisning till EU-domstolens dom ([Metock](#)) den 25 juli 2008 (C-127/08) konstaterar Migrationsöverdomstolen i dom 2009-01-29 om uppehållsrätt för anslutande maka i ett nyetablerat förhållande mm ([UM 3289-08](#)) att klaganden utgör en sådan familjemedlem till EES-medborgare

som avses i 3 a kap. utlänningslagen, trots att förhållandet inlemts och äktenskapet ingåtts först i Sverige och att paret dessförinnan inte varit en familj. Det kan alltså inte ställas några krav på att parterna ska ha sammanlevt utomlands tidigare.

Se även vad som sägs under avsnittet [Oseriösa äktenskap och skenäktenskap](#).

Vem är sambo

För att definiera begreppet sambo kan man söka ledning i sambolagen (2003:376) och prop. 2002/03:80 Ny sambolag.

I 1 § sambolagen definieras sambo som två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll.

Parterna behöver inte ha sammanbott utanför Sverige utan enligt praxis kan samboskapet uppstå här och ligga till grund för registrering eller uppehållskort.

Migrationsöverdomstolens dom daterad den 12 juni 2008 i mål [UM 2457-07](#) har berört flera intressanta frågor, bl.a. frågan om enligt vilken bestämmelse en anknytning till sambo ska prövas när sammanboendet bara skett i Sverige (5 kap 3 § första stycket 1 eller 5 kap 3 a § första stycket 1 UtL), frågan om tillståndet för ett sådant samboförhållande ska vara tidsbegränsat eller permanent (5 kap 8 § UtL) och frågan om bestämmelsen om umgänge med barn ska beaktas när sökanden sammanlever med barnet (5 kap 3 a § första stycket 3 UtL). Trots att sökanden varit sambo med den svenska medborgaren i Sverige i mer än ett år och nio månader har Migrationsöverdomstolen funnit att anknytningen ska prövas enligt 5 kap 3 a § första stycket 1 utlänningslagen, dvs. som om de har för avsikt att bli makar eller sambor, eftersom de inte sammanlevt utomlands. Detta innebär också att Migrationsöverdomstolen klargör att 5 kap 3 § första stycket 1. UtL aldrig blir tillämplig om sammanboendet inte skett i utlandet.

Migrationsöverdomstolen slår emellertid i senare dom den 21 september 2011 (mål nr UM 4848-09) fast att begreppet ”sambo” till en EESmedborgare ska definieras på samma sätt som i sambolagen. Detta innebär att begreppet ”sambo” i utlänningslagen (2005:716) ges olika innebörd beroende på om det är kapitel 3 a eller kapitel 5 som tillämpas.

Migrationsöverdomstolen inleder med att konstatera att vid tillämpningen av 3 a kap. 2 § utlänningslagen ska begreppet sambo ha samma betydelse som enligt 1 § sambolagen. Hur begreppet sambo tillämpas enligt 5 kap. 3 § första stycket utlänningslagen respektive 5 kap. 3 a § första stycket samma lag föranleder, enligt domstolen, ingen annan bedömning.

Domstolen hänvisar därefter till EU-domstolens dom i Metock-fallet, som gällde makar, och konstaterar att domen även får genomslag vid motsvarande situation avseende sambor. Migrationsöverdomstolen bedömer därmed att bestämmelsen i 3 a kap. 2 § utlänningslagen anses omfatta en EES-medborgare och en tredjelandsmedborgare som blivit sambor först efter EES-medborgarens inresa i Sverige.

Sambolagen anger inte någon minimetid som sammanboendet måste ha varat men i den nämnda propositionen (s. 43) sägs följande.

”Den första förutsättningen för ett samboförhållande är att personerna stadigvarande bor tillsammans. Ordet stadigvarande ger uttryck för att sammanboendet skall ha en viss varaktighet eller i vart fall vara tänkt att ha det. Fråga skall vara om en inte alltför kort förbindelse. Mer eller mindre tillfälliga förbindelser kan normalt inte anses utgöra ett samboförhållande. Kan det visas att parternas gemensamma uttryckliga vilja är att deras förhållande skall betraktas som ett samboförhållande, torde detta dock i allmänhet böra vara utslagsgivande oavsett den faktiska varaktigheten av förhållandet när frågan föreligger för prövning. Om ett par bor tillsammans och har gemensamma barn, kan man regelmässigt utgå från att ett samboförhållande föreligger. I annat fall bör gemensam folkbokföringsadress kunna tyda på att parterna har gemensam bostad och att deras samlevnad inte är endast tillfällig.”

Enligt uttalandet i propositionen bör således en avgörande vikt läggas vid parternas avsikt med sammanboendet. Avsikten ska vara att stadigvarande sammanleva i gemensamt hem och hushåll och inte att tillfälligt bo ”hos varandra”. Sammanboendet bör ha varat viss tid men det går inte att ange någon exakt gräns. Dock torde en förhållandevis kort tid räcka om avsikten är att stadigvarande sammanleva.

För vissa situationer anges i propositionen att sex månaders sammanboende kan vara ett riktmärke för att paret ska betraktas som sambo. Det gäller t.ex. om ena parten inte är folkbokförd på den adress där parterna uppger att de bor samt saknar gemensamma barn. Det går således inte att regelmässigt kräva minst sex månaders sammanboende.

Sammanboende som inletts under ett besök, dvs. under viserings- eller viseringsfri tid bör inte godtas eftersom det måste ses som ett tillfälligt boende hos referenspersonen. **Inte heller godtas samboende som inletts under en illegal vistelse.** Samboende som etablerats efter lagakraftvunnet avlägsnandebeslut, även när personen håller sig undan verkställighet, **har accepterats ??** av Migrationsdomstolen. Besluten är inte praxisbildande men Migrationsdomstolen (i Stockholm) har konsekvent återförvisat dessa ärenden.

För att kunna registrera eller bevilja uppehållskort till en familjemedlem som uppger sig vara sambo måste han eller hon genom någon form av dokumentation styrka att parterna verkligen **är** sambo.

Något dokument som motsvarar äktenskapsbevis går normalt inte att få och därför kan det vara svårt att inge handlingar som styrker att man är sambo. Om parterna är sammanboende i Sverige kan personbevis ges in som visar att parterna är **skrivna på samma adress.** Eventuellt kan motsvarande handlingar finnas om parterna sammanbott utomlands.

Exempel på andra handlingar som, beroende på hur de är utformade, kan ges in som bevisning är **hyreskontrakt, köpehandlingar avseende**

bostadsrätt eller fastighet, försäkringshandlingar etc. Personliga räkningar som ställts till den gemensamma adressen kan vara ett annat sätt att visa att man bor på samma adress.

Om tveksamhet råder kan muntliga utredningar göras.

Blivande sambo

Om man anser att någon inte är sambo t.ex. för att paret ännu inte de facto har flyttat ihop eller att sammanboendet varat mycket kort tid så bör ansökan om registrering eller uppehållskort avslås.

En ansökan om UT enligt nationella regler kan bifallas i vissa fall. Observera att huvudregeln om att ansökan skall göras från hemlandet gäller (om inte den sökande har rätt att vistas i landet som EES-medborgare eller har uppehållskort).

Tidigare har gällt att anknytningspersonen ska ha haft PUT för att UT ska kunna beviljas enligt nationella regler. Migrationsöverdomstolen har dock i en dom från den 8 juni 2007 (ref. MIG 2007:29) ansett att även en person som har ett tidsbegränsat UT kan vara anknytningsperson enligt nationell lagstiftning. Om anknytningspersonen har ett uppehållstillstånd som gäller i minst ett år och har välgrundade utsikter att få PUT är reglerna i 5 kap. 3 § först stycket 1 UtlL tillämpliga. Domen ifråga avsåg en tredjelandsmedborgare som hade ett s.k. E-UT. Mot bakgrund av att inga av omständigheterna i 5 kap. 17 a § förelåg och domstolen bedömde att tredjelandsmedborgaren hade välgrundade utsikter att få PUT (dock utan att ange närmare skäl för det) så kunde hon vara anknytningsperson i utlänningslagens mening.

Migrationsöverdomstolen konstaterar vidare i dom 2009-01-29 om uppehållsrätt för anslutande maka i ett nyetablerat förhållande mm (UM 3289-08) att klagandens make genom sin uppehållsrätt har rätt att vara bosatt här och därmed kan vara anknytningsperson i utlänningslagens mening.

Barn

Barn under 21 år till en EES-medborgare och/eller dennes make eller sambo har uppehållsrätt oavsett vilken av kategorierna i 3 a kap. 3 § UtlL som EES-medborgaren tillhör. Notera att det är både gemensamma barn och barn till bara en av parterna som avses.

För barn till en studerande eller en person med tillräckliga medel tillkommer kravet på en heltäckande sjukförsäkring. I MIG 2012:15 ansågs kravet på sjukförsäkring i 3 a kap. 3 § 4 utlänningslagen inte diskriminerande mot minderåriga unionsmedborgare utan ska tillämpas i enlighet med sin lydelse. Då det inte var visat att den minderåriga unionsmedborgaren i målet hade sjukförsäkring och kravet inte heller kunde anses som oproportionerligt i det enskilda fallet, kunde

uppehållsrätt inte göras gällande av vare sig den minderåriga unionsmedborgaren eller hennes vårdnadshavare, som var tredjelandsmedborgare.

Mot bakgrund av att styrkt identitet är en grundläggande förutsättning för den fria rörligheten måste även barn ha pass eller ID-kort för att bli registrerade och det gäller även barn som är födda i Sverige. MiÖD har den 11 nov 2013 i UM 4474-13 uttalat att även barn måste ha pass och hänvisar till MIG 2007:54 och 2 kap. 1 § Utf. Detta avgörande rör samtliga barn, inte bara EES-medborgare.

Det kan inte krävas att föräldern ska visa att han eller hon är legal vårdnadshavare för att barnet skall bli registrerat eller få uppehållskort. Det bör räcka med födelsebevis som styrker förhållandet förälder-barn. Ett medgivande från en icke medföljande förälder att barnet får flytta till Sverige behövs inte. Det finns inget stöd i Rörlighetsdirektivet att vägra registrering på den grunden att medgivande saknas.

Barn över 21 år

Barn som är 21 år eller äldre har också uppehållsrätt om de är beroende av föräldrarna för sin försörjning. Se avsnittet Föräldrar och andra beroende anhöriga nedan för ett resonemang kring vilka krav som kan ställas på beroende.

Beroende barn som blir oberoende under vistelsen i Sverige

Migrationsdomstolen har i dom 20 mars 2012, UM 3844-11, dnr 10-660193, bedömt att en ukrainsk man, född 1987, som vistats i Sverige sedan 2007 tillsammans med sin ukrainska mor och hennes danske make, förlorat sin uppehållsrätt eftersom han under en period varit självförsörjande. Domen överklagades till MIÖD som inte beviljat prövningstillstånd. Denna dom är inte längre praxisbildande efter nedanstående avgörande:

EU-domstolens dom den 16 januari 2014 i mål C-423/12, (Flora May Reyes mot Migrationsverket)

Det måste först vara styrkt att det föreligger ett faktiskt beroendeförhållande. Familjemedlemmens materiella bistånd garanteras av en unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet (eller dennes make eller maka). Familjemedlemmen får mot bakgrund av sin ekonomiska och sociala situation inte vara i stånd att sörja för sina grundläggande behov (punkt 20 - 22). Domstolen hänvisar till sin dom den 9 januari 2007 i mål C-1/05 (Jia). Att en unionsmedborgare regelbundet och under lång tid överför pengar till släktingen för att denne ska kunna sörja för sina grundläggande behov visar att det föreligger ett faktiskt beroendeförhållande (punkt 24).

Bestämmelserna om den fria rörligheten för unionsmedborgare ska tolkas extensivt och det är då inte nödvändigt att fastställa varför beroendeställning föreligger och varför bistånd ges. Det kan inte krävas att släktingen visar att han/hon försökt få arbete eller hjälp för sin försörjning i ursprungslandet, men att detta varit omöjligt. Enligt Jia-domen får det

heller inte krävas någon handling från myndigheter i ursprungslandet som intygar att det inte varit möjligt att få arbete eller socialbidrag.

Domstolen besvarade alltså frågan så att den mottagande medlemsstaten inte får kräva att en släkting i rakt nedstigande led som är 21 år eller äldre ska ha försökt få arbete eller hjälp från ursprungslandets myndigheter.

Det måste finnas ett beroendeförhållande i ursprungslandet *vid den tidpunkt då familjemedlemmen ansöker om att få ansluta sig till EESmedborgaren.*

Eventuella möjligheter att få arbete i den mottagande medlemsstaten har ingen betydelse vid tolkning av beroenderekvisitet. I så fall skulle familjemedlemmen då inte vara beroende. Det skulle dessutom i praktiken innebära ett förbud för familjemedlemmen att söka arbete i medlemsstaten. Detta skulle strida mot artikel 23 i rörlighetsdirektivet som innebär att en familjemedlem som har uppehållsrätt får arbeta.

EU-domstolens svar på frågan var alltså att det inte har någon betydelse vid tolkning av begreppet ”beroende för sin försörjning”, om en familjemedlem på grund av personliga omständigheter typ ålder, utbildning och hälsa bedöms ha goda förutsättningar för att få arbete och dessutom har för avsikt att börja arbeta i medlemsstaten.

Svaret på frågan får alltså anses innebära att **en beroende person, som kommer till värdlandet, behåller sin status som beroende även om denne i värdlandet börjar arbeta och gör sig oberoende.** Motsatsen skulle ju betyda att personen i praktiken belades med arbetsförbud, vilket strider mot artikel 23 i rörlighetsdirektivet.

Ovanstående beroende kan också uppstå i Sverige, exempelvis för ungdomar som fyller 21 men fortfarande är beroende av föräldrarna. Exempelvis studerande ungdomar. Det finns dock inga kända domar från EU-domstolen om denna situation.

Föräldrar och andra beroende anhöriga

Föräldrar till en EES-medborgare har uppehållsrätt om de är beroende av EES-medborgaren och/eller dennes make eller sambo för sin försörjning.

Andra familjemedlemmar har uppehållsrätt om de i det land de kommit från är **beroende** av EES-medborgaren (alltså inte dennes maka eller sambo i detta fall) för sin försörjning, **eller** om de ingått i EES-medborgarens hushåll, **eller** om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att EES-medborgaren personligen tar hand om familjemedlemmen.

Intyg om ekonomiskt beroende skall visa att familjemedlemmen *är* beroende för sin försörjning av EES-medborgaren eller dennes make, maka eller sambo. **Det är alltså inte ett framtida beroende som skall visas och därför är det inte ändamålsenligt att begära in försörjningsgarantier för framtiden. Det är också ett krav att familjemedlemmen är beroende av försörjningen för att täcka sina grundläggande behov.**

Erfarenheten visar att det kan vara svårt att få in intyg eller andra handlingar som styrker ett beroendeförhållande och det måste bedömas från fall till fall vilka krav som skall ställas på bevisningen. **Exempel på handlingar som kan tyda på ett beroende är intyg eller liknande om att**

pengar har blivit överförda mellan personerna eller att de har bott tillsammans. EU-domstolen dom i målet C-1/05 (Jia) från den 9 januari 2007 bekräftar att den typen av bevisning kan krävas.

Avseende andra familjemedlemmar konstateras i prop 2013/14:81 sid 25-26 att vad som kan krävas för denna grupp är oklart och att det blir en fråga för domstolarna att slå fast gränserna för bestämmelsens tillämpning. För att familjemedlemmar till EES-medborgare som har uppehållsrätt på grund av att de har tillräckliga tillgångar ska ha uppehållsrätt, krävs att försörjningen är tryggad även för familjemedlemmarna samt att de har en heltäckande sjukförsäkring. Hur beräkningen av om det finns tillräckliga tillgångar ska göras framgår ovan under avsnittet ”Personer med tillräckliga tillgångar för försörjningen”.

Familjemedlemmar till nordbor

Familjemedlemmar till nordbor - förutom svenska medborgare - har också uppehållsrätt under ovannämnda förutsättningar. Det krävs dock att nordbon vid en fiktiv prövning uppfyller villkoren för uppehållsrätt. Vid denna prövning får krävas att nordbon, genom t.ex. ett anställningsbevis, visar att villkoren är uppfyllda.

Familjemedlemmar till svenska medborgare

Huvudregeln är att en EES-medborgare inte omfattas av bestämmelserna om fri rörlighet, så länge han eller hon befinner sig i sitt hemland. Det innebär att anknytning till en svensk medborgare som är bosatt i Sverige inte grundar någon uppehållsrätt. Familjemedlemmar till svenska medborgare måste därför ansöka om UT enligt nationella regler.

Om en familjemedlem själv är EES-medborgare kan han eller hon däremot ha en självständig uppehållsrätt, t.ex. om personen är arbetstagare. Det finns dock inget som hindrar att EES-medborgaren ansöker om UT enligt nationella regler även om han eller hon har uppehållsrätt.

Familjemedlemmar till svenskar som aktiverat sin fria rörlighet

Ett undantag från huvudregeln är när en EES-medborgare har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet - t.ex. bott och arbetat i ett annat EES-land - och sedan har flyttat tillbaka till hemlandet. Den här frågan belyses bl.a. i EU-domstolens dom i målet C-370/90 (Singh). I sådana fall betraktas personen som EES-medborgare även i sitt hemland. Liknande fall är C-291/05 (Eind) och C-212/05 (Hartmann).

En familjemedlem till en svensk medborgare som har utnyttjat sin fria rörlighet men flyttat åter till Sverige har uppehållsrätt som familjemedlem under förutsättning att denne följt med eller anslutit sig när den svenske medborgaren utnyttjat sin rätt till fri rörlighet (3a kap 2 § 2 st UtlL). Den återvändande svenske medborgaren behöver inte uppfylla kraven på fri rörlighet vid återvändandet.

Det finns alltså en klar koppling mellan utnyttjandet av den fria rörligheten och relationen. Om en svensk medborgare aktiverar sin fria rörlighet, därefter återvänder till Sverige och först därefter inleder en relation med någon, så kan inte denna person få uppehållsrätt som

familjemedlem.

Förtydligande vad som kan anses vara utövande av fri rörlighet i dessa fall framgår av EU-domstolens dom den 12 mars 2014 i mål C-456/12, (O och B)

I målen Singh och Eind var det fråga om familjemedlemmar till unionsmedborgare vilka varit arbetstagare i andra medlemsstater. Frågan i de nu aktuella målen var om dessa principer kunde tillämpas generellt på familjemedlemmar till unionsmedborgare som följer med då unionsmedborgaren återvänder till hemstaten efter fri rörlighet?

EU-domstolen anser att det finns en sådan härledd uppehållsrätt för en familjemedlem/tredjelandsmedborgare. Rörlighetsdirektivet ska tillämpas analogt och villkoren bör inte vara strängare än direktivet.

Avseende villkoren, anser domstolen anser att uppehållsrätt inte uppstår varje gång en unionsmedborgare vistas i en annan stat tillsammans med familjemedlemmen och sedan återvänder.

Unionsmedborgarens vistelse i en annan stat under tre månader enligt artikel 6.1 rörlighetsdirektivet grundar inte uppehållsrätt för familjemedlemmen. Det måste vara fråga om bosättning och en s.k. verkningfull vistelse, eftersom familjeliv utvecklas och befasts under sådana vistelser. Flera kumulerade kortare vistelser, t.ex. helger och semestrar som tillbringas tillsammans i en annan medlemsstat faller under artikel 6 och grundar heller inte härledd uppehållsrätt.

Endast sådana vistelser som medför uppehållsrätt för unionsmedborgaren efter tre månader (enligt artikel 7.1 och 7.2 rörlighetsdirektivet och motsvarande 3 a kap. 3-4 §§ UtlL) eller permanent uppehållsrätt (enligt artikel 16.1 direktivet och 3 a kap. 6 § UtlL) grundar härledd uppehållsrätt för familjemedlemmen i unionsmedborgarens hemstat.

Familjemedlemmar till personer med dubbelt medborgarskap

EU-domstolen slår den 5 maj 2011 i mål C-434/09 (McCarthy) fast att den omständigheten att en unionsmedborgare är medborgare i mer än en medlemsstat inte innebär att vederbörande har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet. Shirley McCarthy hade dubbelt unionsmedborgarskap men aldrig utnyttjat sin rätt att fritt röra sig och alltid uppehållit sig i den medlemsstat där hon är medborgare.

I Migrationsöverdomstolens dom, den 21 september 2011, MIG 2011:17, angående definitionen av begreppet ”sambo” till EES-medborgare samt frågan om tillämpligheten av rörlighetsdirektivet vid dubbelt medborgarskap (UM4848-09) hade anknytningspersonen vistats under en tid i Sverige som unionsmedborgare innan hon blev svensk medborgare. Migrationsöverdomstolen gjorde en bedömning av om reglerna om uppehållsrätt i rörlighetsdirektivet är tillämpliga på anknytningspersonen som förutom att vara medborgare i Polen även är svensk medborgare. Domstolen stödjer sig på uttalandena i Shirley McCarthy-fallet och konstaterar att reglerna om uppehållsrätt enbart aktualiseras i de fall en unionsmedborgare befinner sig i en annan medlemsstat än den han eller

hon är medborgare i. Migrationsöverdomstolen finner att sökanden inte kan med stöd av rörlighetsdirektivet härleda någon uppehållsrätt för egen del från sin sambo eftersom hon även är svensk medborgare. Det har heller inte, enligt domstolen, framkommit att effekterna av situationen i det aktuella ärendet hindrar anknytningspersonen att utöva sina rättigheter i egenskap av unionsmedborgare – till skillnad från det fall (jfr mål C-34/09, Ruiz Zambrano) då barn som var EU-medborgare skulle tvingas följa med sina föräldrar om dessa utvisades.

C-7/10 och C-9/10, 29 mars 2012 (Kahveci & Inan) berörde det turkiska associeringsavtalet (associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen). Frågan i målet berörde tolkningen av artikel 7 i associeringsavtalet som ger familjemedlemmar till turkiska arbetstagare i värdlandet vissa förmåner under förutsättning att de har fått tillstånd att förena sig med arbetstagaren.

Tayfun Kahveci och Osman Inan var familjemedlemmar till turkiska arbetstagare som sedermera hade blivit medborgare i Nederländerna men behållit sitt turkiska medborgarskap.

EU-domstolens slutsats är att familjemedlemmar till en turkisk medborgare som är arbetstagare i ett unionsland fortfarande kan åberopa bestämmelser i det turkiska associeringsavtalet när denne arbetstagare blivit medborgare i värdmedlemsstaten och samtidigt behåller sitt turkiska medborgarskap. Den rättspraxis som går igenom och hänvisas till i Kahveci & Inan rör i princip endast andra mål enligt associeringsavtalet. Både EU-direktivet om fri rörlighet och associeringsavtalet ska tolkas i en rörlighetsfrämjande riktning, d v s så att de främjar fri rörlighet. Ett sådant synsätt skulle möjligtvis kunna ge stöd för uppfattningen att Kahveci & Inan gavs en tolkning som sträcker sig utanför det turkiska associeringsavtalet. En sådan tolkning strider mot avgörandet i MIG 2011:17.

Mot bakgrund av ordalydelsen och den praxis som redovisas i Kahveci & Inan, får det anses som väl långtgående att dra en sådan slutsats – i synnerhet i avsaknad av ytterligare avgöranden av EU-domstolen. Migrationsverket anser därmed att domen 29 mars 2012 C-7/10 och C-9/10 (Kahveci & Inan) inte föranleder att MIG 2011:17 ska förklaras vara obsolet. Principerna i denna dom ska därför följas.

Familjemedlemmarnas status när EU-medborgaren byter medborgarskap

Frågan är om en EU-medborgares familjemedlemmar kan bibehålla sin uppehållsrätt och få permanent uppehållskort när EU-medborgaren blivit svensk medborgare. Exempel: En EU-medborgares familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare ansluter sig till denne i Sverige och beviljas uppehållskort i fem år. När dessa fem år gått ansöker de om permanent uppehållskort. Under tiden har EU-medborgaren blivit svensk medborgare. Det förutsätts att förhållandet fortfarande består. Frågan är om den nyblivne svensken fortfarande kan anses ha uppehållsrätt som kan härledas vidare till familjemedlemmarna?

Migrationsverkets praxis är i dessa fall att EU-medborgaren anses ha en aktiverad uppehållsrätt (enligt EU-domstolens avgörande C-370/90 Singh) och att individens rörlighet kvarstår fram tills dess medföljande familjemedlemmar vistas här i fem år och anses ha permanent uppehållsrätt. Denna aktiverade UR omfattar bara familjemedlemmar som anslutit sig innan han/hon bytte medborgarskap och kan inte appliceras på anhöriga som ansluter sig efter detta datum.

En närmare analys av grunderna för denna praxis följer nedan:

En tolkning av MIG 2011:17 skulle kunna vara att EU-medborgaren förlorat sin uppehållsrätt i och med det svenska medborgarskapet, och har då ingen uppehållsrätt att härleda till familjen, som plötsligt vistas här illegalt och inte kan få permanent uppehållskort efter fem år. **Det enda familjemedlemmarna kan beviljas i det läget är uppehållstillstånd på anknytning med uppskjuten invandringsprövning i två år.**

Det är dock tveksamt om MIG 2011:17 och även McCarthy- domen fullt ut träffar frågeställningen ovan. Dessa domar gäller i de fall då unionsmedborgaren har dubbelt medborgarskap, medan unionsmedborgaren i den nu aktuella frågan även kan vara enbart medborgare i Sverige. Det är tveksamt om rörlighetsdirektivet är tillämpligt överhuvudtaget, eftersom den svenske medborgaren inte har utnyttjat sin fria rörlighet. Att neka familjemedlemmarna uppehållsrätt får heller inte till följd att unionsmedborgaren, vilken som svensk medborgare även är unionsmedborgare, måste lämna unionen (jfr Zambrano).

Nu har i 3 a kap. 2 § 1 st 4. UtL införts att andra beroende familjemedlemmar ska kunna erhålla uppehållsrätt. I samband med införande av rörlighetsdirektivet bedömdes att befintliga möjligheter att bevilja uppehållstillstånd för dessa personer vara tillräckliga för att tillgodose direktivets krav, varför de inte behövde omfattas av uppehållsrätt enligt utlänningslagen. EU-kommissionen har dock bedömt att beviljande av uppehållstillstånd inte är tillräckligt för att direktivet ska bli korrekt genomfört och därför infördes den nya lagändringen. I analogi med detta skulle kunna hävdas att möjligheter till uppehållstillstånd inte skulle vara tillräckligt för familjemedlemmarna i det aktuella fallet, utan att dessa även måste kunna komma i fråga för uppehållsrätt. Enligt Derecidomen får ett beslut att neka klagandena uppehållsrätt inte strida mot rätten till respekt för privatlivet och familjelivet i artikel 7, 2 (2) i EU-stadgan eller, om denna inte är tillämplig, enligt artikel 8 i Europakonventionen. Räckvidden är densamma. Beslut att neka familjemedlemmarna uppehållsrätt skulle kunna strida mot i vart fall Europakonventionen om EU-stadgan inte är tillämplig. Det bedöms alltså inte föreligga något hinder enligt svensk lagstiftning eller EU-domstolens eller Migrationsöverdomstolens praxis med ovanstående tillämpning, även om den inte har direkt stöd i lag eller domstolsavgöranden.

Oseriösa äktenskap och skenäktenskap

När nationell lagstiftning tillämpas görs i vissa fall en prövning av om förhållandet är seriöst (5 kap. 3 a § första stycket 1 UtL). Motsvarande regel saknas inom **EU-rätten, som också har som utgångspunkt att ett**

äktenskap är seriöst och att seriositeten inte får kontrolleras. Någon annan bevisning än ett äktenskapsbevis behöver alltså inte företas och frågor till parterna eller utredningar om förhållandet ska normalt inte göras. Sådana åtgärder kan uppfattas som inskränkningar i den fria rörligheten. Det får emellertid göras anknytningsutredningar och liknande med personer för att avgöra om de har uppehållsrätt och därmed kan registreras eller beviljas uppehållskort om det finns misstankar om att det rör sig om ett skenförhållande.

Om äktenskap ingåtts, samboförhållande inletts eller en utlänning adopterats uteslutande i syfte att ge denne uppehållsrätt, föreligger inte uppehållsrätt (3a kap 4 § 2 st).

Migrationsöverdomstolen anger i dom 2009-03-26 om skenäktenskap, uppehållsrätt och återreseförbud (UM 7584-08) i fråga om bevisbördan att det åligger den som påstår sig ha uppehållsrätt att visa att villkoren härför är uppfyllda (jfr MIG 2007:56).

Med hänvisning till EU-domstolens rättspraxis att EU-rätten inte får åberopas när det är fråga om missbruk eller bedrägeri (se t.ex. EU-domstolens domar i mål C-212/97 och C-196/04) konstaterar Migrationsöverdomstolen att ett äktenskap som endast ingåtts i syfte att kringgå bestämmelserna om inresa och uppehälle för medborgare i tredje land inte kan grunda någon uppehållsrätt.

Om det i ett enskilt fall skulle finnas klara misstankar om att det rör sig om ett skenförhållande får det bli en bedömning vilka åtgärder som kan och bör vidtas. Exempel är:

- Paret lämnar inkonsekventa uppgifter om sina respektive personliga förhållanden, om omständigheterna kring deras första möte, eller om annan viktig personlig information gällande dem.
- Paret talar inte ett språk som båda förstår.
- Bevis för att pengar eller gåvor har överlämnats för att få äktenskapet/samboskapet till stånd.
- Det finns uppgifter som tyder på att en av eller båda makarna bakom sig har tidigare skenäktenskap eller andra former av missbruk och bedrägerier för att få uppehållsrätt.
- Familjelivet har tagit sin början först efter det att utvisningsbeslut fattades.
- Paret skiljer sig kort efter det att den berörda tredjelandsmedborgaren har erhållit uppehållsrätt.

Det bör i ett sådant fall göras en kompletterande utredning rörande äktenskapet och andra omständigheter som kan vara av betydelse för att försöka fastställa om det rör sig om ett skenäktenskap. Dessa åtgärder måste utföras skyndsamt.

Se i övrigt Europarådets resolution den 4 dec 1997 om de åtgärder som bör vidtas för att bekämpa skenäktenskap (97/C 382/01).

Vid avslag på grund av skenäktenskap ska särskilda beslutsgrundskoder

användas.

Kod **E1** används då begäran om registrering av *uppehållsrätt* eller *permanent uppehållsrätt* avslås eller avregistreras på grund av att vi bedömer att parterna ingått ett skenäktenskap.

Kod **E3** används då ansökan om *uppehållskort* eller *permanent uppehållskort* avslås eller avregistreras på grund av att vi bedömer att parterna ingått ett skenäktenskap.

Koderna används även för medföljande familjemedlemmar till ”maken” i de fall dessas ärenden avslås då deras anhörige bedömts ha ingått skenäktenskap.

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar

En utlänning som är familjemedlem enligt [3 a kap. 2 § utlänningslagen \(2005:716\)](#) och som inte är EES-medborgare får behålla sin uppehållsrätt, om den person från vilken han eller hon härlett sin uppehållsrätt avlider, under förutsättning att familjemedlemmen har vistats i Sverige som familjemedlem under minst ett år, samt

- är arbetstagare eller egen företagare i Sverige,
- har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige eller
- är medlem i en familj som redan är bildad i Sverige av en person som uppfyller villkoren i 1 eller 2. (**3 a kap 5b § UtilL**).

En EES-medborgares familjemedlem i rakt nedstigande led som är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt och som härlett sin uppehållsrätt från föräldern, får behålla sin uppehållsrätt även om föräldern *avlider* eller *reser ut ur* Sverige. Detsamma gäller den person som har vårdnaden om barnet. Uppehållsrätten kvarstår till dess att den studerande har avslutat studierna (**3a kap 5c § UtilL**).

EU-domstolen har fattat avgöranden i två liknande fall, C-310/08 Ibrahim och C-480/08 Teixeira. I dessa fall var direktivets artikel 12 3. inte tillämplig eftersom unionsmedborgaren *inte* avlidit eller lämnat den mottagande staten. I mål C-310/08 Ibrahim förklarade domstolen att barnen till en medborgare i en medlemsstat, *som arbetar eller har arbetat* i den mottagande medlemsstaten, och den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnen har uppehållsrätt i den sistnämnda staten enbart på grundval av artikel 12 i rådets förordning 1612/68. Uppehållsrätten är inte villkorad av att de har tillräckliga tillgångar och en heltäckande sjukförsäkring i den staten. Uppehållsrätten för föräldern varar till dess barnet blir myndigt, längre om barnet behöver föräldrarnas fortsatta närvaro och vård för att kunna fullfölja och avsluta sin utbildning.

Ytterligare förtydliganden finns i EU-domstolens domar C-147/11 och C-148/11, Czap och Punakova. Där framgår att artikel 12 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen ska tolkas så, att den medför uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten för en person som har den faktiska vårdnaden om ett barn till en migrerande arbetstagare eller före detta migrerande

arbetstagare när barnet går i skolan i den staten. Bestämmelsen kan dock inte tolkas så, att den ger en motsvarande rätt till en person som har den faktiska vårdnaden om ett barn till en egenföretagare.

I dessa domar fastslås således att det endast är barn till arbetstagare och deras vårdnadshavare som har rätt att stanna kvar.

I dom i mål C-529/11 berörs samma fråga. Av denna dom framgår att personer som vistas i en medlemsstat enbart i enlighet med artikel 12 i rådets förordning 1612/68, inte kan förvärva permanent uppehållsrätt. Detsamma gäller för personer som har bibehållen uppehållsrätt i enlighet med UtlF 3a kap 3§. Det framgår av Rörlighetsdirektivets artikel 18 att dessa inte är medtagna i uppräknningen av dem som kan förvärva permanent uppehållsrätt.

En utlänning som är familjemedlem enligt 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) men som inte är EES-medborgare behåller sin uppehållsrätt, om anknytningen till den person från vilken han eller hon härlett sin uppehållsrätt upphör genom äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskapet eller upphörande av samboförhållandet, under förutsättning att han eller hon uppfyller vad som föreskrivs i 3 a kap. 5b § 1, 2 eller 3., samt

- äktenskapet eller samboförhållandet har varat i minst tre år, varav minst ett år i Sverige, när förfarandet för äktenskapsskillnad eller ogiltigförklaring av äktenskapet eller upplösning av samboförhållandet inleds,
- vårdnaden av EES-medborgarens barn har överlåtits på familjemedlemmen,
- det är befogat med hänsyn till särskilt svåra omständigheter i förhållandet, eller
- familjemedlemmen genom överenskommelse mellan föräldrarna eller genom domstolsbeslut har rätt till umgänge med ett underårigt barn och denna umgänsrätt måste utövas i Sverige (**3a kap 5d § UtlL**)

Åtgärder

När en person tar kontakt med Migrationsverket och berättar att förhållandet med EU-medborgaren upphört eller om denne avlidit, flyttat eller inte längre har uppehållsrätt, bör man göra en tjänsteanteckning om vad som framkommer vid samtalet. Kan man avgöra att personen har bibehållen uppehållsrätt skriver man ett brev till personen och berättar detta och på vilka grunder man gör denna bedömning. Något beslut behöver inte fattas eftersom personens uppehållsrätt fortlöper.

Om det förefaller som att personen inte har bibehållen uppehållsrätt ska denna uppmanas att söka uppehållstillstånd. Ärendet får sedan prövas i vanlig ordning. Skulle det visa sig att personen faktiskt har bibehållen uppehållsrätt ska personen upplysas om detta, och tillfrågas om man vill återkalla ansökan om uppehållstillstånd. Vill personen inte det prövas ansökan i sak.

Om upplysningen kommer i nära anslutning till fem års vistelse i Sverige (upp till 6 månader innan), kan personen istället uppmanas att ansöka om PUK.

Unionsmedborgarens grundläggande rättigheter (Zambrano m fl)

I fallen Zambrano, McCarthy, Dereci och Iida prövas huruvida ett nekande av uppehållsrätt för familjemedlemmarna skulle innebära att unionsmedborgaren (som kan ha flera medborgarskap) fråntas möjligheten att faktiskt åtnjuta kärnan i de rättigheter som tillkommer honom/henne i kraft av unionsmedborgarskapet eller hindra vederbörande från att utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Den avgörande frågan är om unionsmedborgaren skulle tvingas lämna unionen. Detta var fallet med barnen Zambrano, dock inte med unionsmedborgarna i de andra domarna. Enligt Dereci-domen ska en domstol när den prövar ett mål enligt unionsrätten, pröva om beslutet att neka familjemedlemmar uppehållsrätt strider mot rätten till respekt för privatlivet och familjelivet i artikel 7, 2 (2) i EU-stadgan eller artikel 8 i Europakonventionen.

I EU-domstolens mål C-34/09, (Ruiz Zambrano) var fråga om Belgien kunde neka fadern i familjen rätten att vistas och arbeta där då barnen är medborgare i EU och beroende av honom för sin försörjning. EU-domstolen konstaterar inledningsvis att direktiv 2004/38/EG (rörlighetsdirektivet) inte är tillämpligt eftersom barnen bor i den medlemsstat där de är medborgare och aldrig har lämnat denna medlemsstat. Barnen kan således inte omfattas av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig enligt unionsrätten.

Domstolen hänvisar sedan till artikel 20 i Föredraget om Europeiska Unionens funktionssätt (FEUF) och konstaterar att varje person som är medborgare i en medlemsstat även tillerkänns unionsmedborgarskap samt att ställningen som unionsmedborgare är avsedd att vara den grundläggande ställningen för medlemsstaternas medborgare.

Den omständigheten att fadern - vilken barnen är beroende av för sin försörjning - nekas uppehållsrätt eller arbetstillstånd medför att barnen, som är unionsmedborgare, måste lämna unionen för att följa med sina föräldrar. Under dessa omständigheter är det omöjligt för nämnda unionsmedborgare att utöva kärnan i de rättigheter som tillkommer dem i kraft av unionsmedborgarskapet.

Domstolen fastställer härvid att artikel 20 i FEUF utgör hinder för nationella åtgärder som medför att unionsmedborgare berövas möjligheten att faktiskt åtnjuta kärnan i de rättigheter som tillkommer dem i kraft av unionsmedborgarskapet.

Liknande omständigheter förelåg i C-86/12 *Alokpa*.

I avgörandet C-256/11, 15 november 2011 (Dereci m fl) klargjorde EU-domstolen att grunden till att Zambrano-fallet bedömdes strida mot FEUF var att unionsmedborgaren i praktiken blev tvungen att lämna inte bara den medlemsstat där han/hon var medborgare utan hela unionen. Att en medborgare i en medlemsstat kan finna det önskvärt – av ekonomiska skäl eller för fortsatt familjesammanhållning, såsom var fallet med Dereci m fl – att medlemmar av hans familj, som inte är medborgare i någon medlemsstat, kan bosätta sig tillsammans med honom i unionen, räcker inte. Zambrano-domen blir endast tillämplig om unionsmedborgaren kan

komma att tvingas lämna unionen för att utnyttja sina rättigheter som sammanhänger med unionsmedborgarskapet. Eftersom unionsmedborgarna i Dereci m fl inte hade utnyttjat sin rätt till fri rörlighet utan alltid uppehållit sig i den stat de var medborgare (Österrike) var rörlighetsdirektivet inte tillämpligt på dem eller deras familjemedlemmar.

Därefter klargjorde domstolen att när en domstol prövar ett mål enligt unionsrätten ska den pröva om beslutet att neka klagandena uppehållsrätt strider mot rätten till respekt för privatlivet och familjelivet i artikel 7, 2 (2) i Europeiska Unionens stadga. Om denna inte är tillämplig, ska prövningen ske enligt artikel 8 i Europakonventionen. Räckvidden och innebörden i dessa artiklar ska vara desamma.

C-40/11, 8 november 2012 (Iida) berör samma problematik. Yoshikazu Iida var japansk medborgare och gift med en tysk medborgare med vilken han hade en dotter som var japansk och tysk medborgare. Familjen hade inledningsvis bott i Tyskland. Hustrun och dottern flyttade sedermera till Österrike medan Iida var kvar i Tyskland. Iida ansågs inte omfattas av rörlighetsdirektivet eftersom han inte hade anslutit sig till unionsmedborgaren (hustrun) som hade utnyttjat sin fria rörlighet. Att neka Iida uppehållsrätt frantog inte hans dotter eller hustru möjligheten att faktiskt åtnjuta kärnan i de rättigheter som tillkommer dem i kraft av unionsmedborgarskapet.

Även domen C-87/12 Ymeraga berör frågan. I denna dom ansågs inte utvisningen av föräldrar och syskon till en vuxen man hindra denna från att åtnjuta sina rättigheter som unionsmedborgare. Rörlighetsdirektivet var inte tillämpligt då mannen bodde kvar i den stat han blivit medborgare i.

EU-domstolen fann i Zambrano, McCarthy och Dereci att rörlighetsdirektivet inte är tillämpligt därför att både barnen Zambrano, McCarthy och unionsmedborgarna i Dereci m fl hade bott hela tiden i den stat de var medborgare i och aldrig utnyttjat sin fria rörlighet. (I Iida hade hans hustru/unionsmedborgaren utnyttjat sin fria rörlighet, men Iida hade aldrig anslutit sig till henne i samband härmed, varför direktivet inte var tillämpligt i hans fall).

Uppehållskort

Krav på uppehållskort

En EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare och som har uppehållsrätt ska ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket (**3 a kap. 10 § UtLL**).

Medlemsstaterna har en skyldighet enligt rörlighetsdirektivet att utfärda uppehållskort för de tredjelandsmedborgare som har uppehållsrätt.

En tredjelandsmedborgare som underlåter att ansöka om uppehållskort kan enbart för den skull inte utvisas från landet så länge han eller hon har uppehållsrätt såsom familjemedlem. Däremot kan Migrationsverket förelägga tredjelandsmedborgaren att ansöka om uppehållskort (3 a kap.

11 § UtL).

Ansökan om uppehållskort

En ansökan om uppehållskort görs hos Migrationsverket eller vid en utlandsmyndighet. Ansökan hos verket kan ske vid personligt besök eller per post.

Ansökningsavgift ska *inte* tas ut vid ansökan om uppehållskort.

När ansökan görs i Sverige ska ett bevis om mottagen ansökan lämnas omedelbart (3a kap 7 § 2 st UtIF).

Upphållskort ska utfärdas senast sex månader efter ansökan (3 a kap. 7 § 3 st UtIF).

Utfärdande av uppehållskort

Upphållskortet är ett plastkort i kreditkortsstorlek med foto.

Till skillnad från ett registreringsbevis för EES-medborgare?? är giltighetstiden för ett uppehållskort begränsad. Kortets giltighetstid ska vara fem år. Om den beräknade tiden för vistelsen i Sverige är kortare än fem år får kortets giltighetstid begränsas till den beräknade vistelsetiden.

Bestämmelsen om giltighetstiden bör tillämpas så att uppehållskort som huvudregel beviljas för fem år såvida inte huvudpersonen, dvs. EES-medborgaren, är studerande. Eftersom studier till sin natur är en tidsbegränsad vistelse bör tredjelandsmedborgarens uppehållskort begränsas till den beräknade tiden för EES-medborgarens studier. Giltighetstiden bör också begränsas om tredjelandsmedborgaren uttryckligen anger att den planerade vistelsen är kortare än ett år.

Det här innebär t.ex. att en begränsning inte bör ske enbart av den anledningen att EES-medborgaren är arbetstagare och att anställningen är kortare än fem år.

Med tanke på att kortets giltighetstid är begränsad ska giltighetstiden alltid anges i beslutsregistreringen (fr.o.m. - t.o.m.). Första dag för giltighetstiden är lika med beslutsdagen.

Upphållskort får utfärdas för längre tid än vad innehavarens pass gäller. Om uppehållskort beviljas på en ansökan som lämnats in vid en utlandsmyndighet ska kortet skickas till sökandens adress i Sverige. Det ska alltså inte skickas till utlandsmyndigheten utan denna bör istället uppmanas att bevilja en visering för inresa.

Avslag rörande uppehållskort

Om förutsättningarna för uppehållskort inte är uppfyllda och begärda kompletteringar inte har gjorts inom föreskriven tid, ska ansökan om

uppehållskort avslås.

I samband med ett avslag bör tredjelandsmedborgaren upplysas om att krav på UT inträder efter tre månaders vistelse för den som inte har uppehållsrätt. Personen bör också upplysas om möjligheten att ansöka om UT på nationella regler. Något ärende rörande UT ska dock inte läggas upp enbart på verkets initiativ (ex officio) utan detta ska ske först om tredjelandsmedborgaren ansöker om UT.

Inte heller ska något ärende om avlägsnande läggas upp enbart med anledning av ett avslag på en ansökan om uppehållskort. Uppehållskortet i sig har som tidigare nämnts ingen avgörande betydelse för tredjelandsmedborgarens rätt att vistas i Sverige. Ett ärende om avlägsnande av en familjemedlem som är tredjelandsmedborgare kan tas upp om det blir fråga om utvisning med hänsyn till allmän ordning och säkerhet (8 kap. 7 a § UtIL). Utvisningsärende kan tas upp i samband med prövning av frågan om UT för en familjemedlem som saknar uppehållsrätt, exempelvis vid ett skenförhållande, om familjebanden inte är styrkta eller om EES-medborgaren saknar uppehållsrätt.

Avslag på ansökningar om uppehållskort anses utgöra en begränsning av den fria rörligheten, och ska därför enligt prop 2013/141, s. 33, **kunna överklagas** (14 kap 5b § UtIL).

Folkbokföring

Skatteverket har i en styrsignal från den 1 juni 2010 gett anvisningar till sina lokalkontor rörande folkbokföring av EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Sammanfattningsvis går anvisningarna ut på att Skatteverket kan göra sin bedömning av folkbokföringsfrågan utan att beakta om personen är registrerad eller har uppehållskort. I styrsignalen sägs bl.a. följande.

”När en EES-medborgare eller dennes familjemedlemmar anmäler inflyttning till Sverige ska Skatteverket

- dels pröva om kriterierna för folkbokföring enligt 3 § FOL är uppfyllda,
- dels pröva om personen har uppehållsrätt.

Folkbokföringslagen

3 § Den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska folkbokföras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här.

En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan här minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört ska folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Undantag från första–tredje styckena finns i 4 och 5 §§.

Inklistat av Nils Allan 8 november 2014

Skatteverkets prövning ska grundas på de uppgifter som den inflyttande lämnar i samband med anmälan. Om uppgifter inte finns som klart visar att uppehållsrätt föreligger enligt förutsättningarna i UtIL ska den inflyttande beredas tillfälle att inom viss tid komplettera med handlingar som gör det möjligt att konstatera att uppehållsrätt föreligger.

Migrationsverkets bedömning om uppehållsrätt kan ligga till grund för Skatteverkets prövning av samma fråga. Den som visar upp ett registreringsbevis om uppehållsrätt eller ett uppehållskort får därför anses ha uppehållsrätt om inte det framkommer något annat. I vissa fall finns anledning att kontrollera huvudpersonens (EES-medborgarens) uppehållsrätt, exempelvis om det gått en längre tid sedan registreringen gjordes.”

Det här innebär att en EES-medborgare eller dennes familjemedlem kan bli folkbokförd av Skatteverket även om Migrationsverket tidigare nekat registrering ifall omständigheterna förändrats. Detta är en följd av att de båda myndigheterna har att självständigt avgöra sina ärenden.

Skatteverkets beslut i folkbokföringsfrågan bör inte påverka Migrationsverkets bedömning av ärendet om registrering eller uppehållskort.

Permanent uppehållsrätt och uppehållskort

Bestämmelserna om permanent uppehållsrätt återfinns i 3 a kap. 6-9 §§ UtIL och de grundar sig i sin tur på artiklarna 16-21 i rörlighetsdirektivet. En EES-medborgare som har vistats lagligt i ett annat medlemsland utan avbrott i minst fem år har permanent uppehållsrätt (3 a kap. 6 § UtIL). Detsamma gäller för familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare om de har vistats lagligt i landet tillsammans med den EES-medborgare från vilken de har härlett sin uppehållsrätt (3 a kap. 7 § UtIL).

Liksom uppehållsrätten så grundar sig den permanenta uppehållsrätten *inte* på något beslut från en myndighet eller liknande och den kräver inte någon ansökan eller annan särskild åtgärd från EES-medborgaren eller familjemedlemmen. Den permanenta uppehållsrätten inträder med automatik när EES-medborgaren eller dennes familjemedlemmar har uppehållit sig *lagligt och i enlighet med rörlighetsdirektivet* i fem år i en medlemsstat. Den permanenta uppehållsrätten kan - liksom uppehållsrätten - sägas vara en följd av vem personen är och vad han eller hon gör, dvs. att personen är EES-medborgare och i egenskap av t.ex. arbetstagare har bott fem år i en medlemsstat, eller att man är familjemedlem och uppfyller kraven på härledd eller bibehållen uppehållsrätt under samma tid.

Handlingar

EES-medborgare som har permanent uppehållsrätt kan hos Migrationsverket ansöka om ett intyg om denna rätt.

På motsvarande sätt kan en familjemedlem som är tredjelandsmedborgare

ansöka om ett permanent uppehållskort (3a kap 12a § UtL)..

Laglig vistelse

Varken rörlighetsdirektivet, utlänningslagen eller förarbetena innehåller någon definition av vad som menas med laglig vistelse.

EU-domstolen fattade 21 juli 2011 beslut i ärende C-325/09, Maria Dias. I detta beslut gjorde domstolen bedömningen att uppehåll i en medlemsstat, som baserades enbart på ett uppehållstillstånd utan att några av villkoren för uppehållsrätt uppfyllts, inte kunde anses utgöra laglig vistelse och därmed inte utgöra grund för permanent uppehållsrätt. Upphållstillståndet är enbart deklarativt och grundar inga rättigheter.

I EU-domstolens dom av 21 december 2011, C-424-10 och 425-10 (Ziolkowski/Szeja), fastslår domstolen att för att en unionsmedborgare ska anses ha vistats lagligt är det inte tillräckligt att ha vistats i fem år under nationell lagstiftning, utan man måste ha uppfyllt villkoren i artikel 7(1) i direktivet.

Perioder av bosättning som fullgjorts före det att en persons medborgarskapsland anslöt sig till unionen kan tillgodoräknas, om villkoren enligt art. 7(1) var uppfyllda.

MIÖD fattade 2 juni 2010 beslut i ett ärende (MIG 2010:14) om uppehålls- och arbetstillstånd. Bedömningen var att det vid genomförandet av rörlighetsdirektivet i förarbetena uttalades att en innehavare av EES-tillstånd som uppfyller kravet på fem års hemvist i Sverige efter genomförandet av direktivet skulle komma att ha permanent uppehållsrätt i Sverige. Sökanden, som haft ett 5-årigt EES-tillstånd, bedömdes därför ha permanent uppehållsrätt även om sökanden inte uppfyllt kraven på (härledd) uppehållsrätt under sin vistelse.

MIG 2010:14 följdes under en period av Migrationsverket men efter Ziolkowski- och Dias-domarna ändrade Migrationsöverdomstolen i MIG 2012:10 sin praxis i enlighet med dessa och Europadomstolens tolkning har företräde. Begreppet laglig vistelse anses nu innefatta vistelse i enlighet med villkoren i rörlighetsdirektivet.

Det är således inte tillräckligt att en EES-medborgare vistats här i fem år utan han eller hon måste också ha uppfyllt kraven på uppehållsrätt. Detsamma gäller tredjelandsmedborgare som är eller varit anhöriga. Observera reglerna om bibehållen uppehållsrätt vid bedömning av detta krav.

Fängelsestraff bryter vistelsetid

EU-domstolen har i dom den 16 januari 2014 i mål C-378/12 uttalat att artikel 16.2 och 16.3 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att stadigvarande uppehåll avbryts av perioder i den mottagande medlemsstaten under vilka en tredjelandsmedborgare – som är familjemedlem till en unionsmedborgare som förvärvat permanent uppehållsrätt i denna medlemsstat under dessa perioder – avtjänar fängelsestraff.

Korsvis överföring av medel

En relativt vanlig situation är att en EES-medborgare som bosatt sig här med sin partner, som är tredjelandsborgare, efter en tid upphör med den verksamhet som låg till grund för uppehållsrätten och inte längre uppfyller kraven för den fria rörligheten. Under denna tid arbetar tredjelandsmedborgaren och försörjer familjen. Frågan är då om familjen uppfyller kraven på fri rörlighet. **Migrationsverkets bedömning är att korsvis överföring av medel mellan familjemedlemmarna i denna situation är godtagbar. Så länge familjen inte kan anses ligga samhället till last kvarstår uppehållsrätten och familjen kan anses ha vistats lagligt i Sverige.**

Beräkning av femårsperioden

Permanent uppehållsrätt kan enligt avgörande C-424-10 och 425-10 (Ziolkowski/Szeja) tjänas in under tid då den sökande ännu inte var EU-medborgare.

Det innebär att perioder där en tredjelandsmedborgare vistats i en medlemsstat före det att denna person blev EU-medborgare, genom att personens medborgarstat anslöt sig till unionen, kan ligga till grund för permanent uppehållsrätt, under förutsättning att personen uppfyllde kraven enligt artikel 7.1 under vistelsen. Jfr även MIG 2012:10.

En angränsande fråga är om en EU-medborgare som vistats lagligt i ett annat medlemsland i fem år men som uppnådde fem års vistelse före den 30 april 2006 (då institutet permanent uppehållsrätt infördes) och därefter inte vistats lagligt förvärvat uppehållsrätt? Denna situation behandlas i EU-domstolens dom av den 7 oktober 2010, [C-162/09 Lassal](#). I denna dom klargörs att fortlöpande uppehållsperioder på fem år som slutförts före tidpunkten för införlivandet av direktiv 2004/38, det vill säga den 30 april 2006, i enlighet med unionsrättsliga instrument från tiden före denna tidpunkt, ska beaktas med avseende på förvärv av permanent uppehållsrätt enligt artikel 16.1 i direktivet.

Det spelar ingen roll att det gått några månader mellan det att femårsgränsen uppnåddes och ansökan om intyg om permanent uppehållsrätt eller att den sökande inte arbetat under denna tid. **Den permanenta uppehållsrätten inträder efter fem års laglig vistelse oavsett om EU-medborgaren ansöker om intyg om detta eller inte.** Den behöver inte fastställas genom något beslut och EU-medborgaren behöver inte heller uppfylla några villkor enligt direktivet när väl permanent uppehållsrätt har förvärvats.

Den permanenta uppehållsrätten kan bara upphöra om EU-medborgaren vistats utanför Sverige i mer än två på varandra följande år (3 a kap. 9 § UtIL).

Utredning

Enligt 3 a kap. 7 § andra stycket UtIF ska permanent uppehållskort utfärdas senast sex månader efter ansökan, och intyg om permanent uppehållsrätt utfärdas snarast möjligt.

I samband med utfärdande av intyg om permanent uppehållsrätt och permanent uppehållskort får Migrationsverket kräva att sökanden visar upp handlingar som styrker vistelsens längd och handlingar som styrker att villkoren i övrigt är uppfyllda (3a kap 10 § UtlF).

Vid bedömning av om PUR föreligger är det rimligt att kräva att sökanden visar upp ett pass/ identitetskort som styrker identiteten samt handlingar som styrker att man vistats i och haft uppehållsrätt i Sverige under den erforderliga tiden.

Vid bedömning av om PUK ska utfärdas bör man kräva att sökanden visar upp ett giltigt pass, handlingar som styrker att familjeanknytningen till EES- medborgaren kvarstår samt handlingar som styrker att den EES-medborgare från vilken uppehållsrätten härleds har vistats i och haft uppehållsrätt i Sverige under vistelsen.

Barn vars vårdnadshavare inte finns i Sverige

Det förekommer att barn som är EES-medborgare och som inte har någon vårdnadshavare vistas i Sverige. Fråga uppkommer då om sådana barn kan ha en självständig uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet.

Det rör sig ofta om barn som av olika anledningar skall bo hos någon släkting, till exempel för att gå i svensk skola eller för att komma ifrån problem i föräldrahemmet. Det kan också vara barn som skall vistas på någon institution för vård eller rehabilitering.

Det finns inga bestämmelser som generellt utesluter att ett barn vars vårdnadshavare inte finns i Sverige skulle kunna ha uppehållsrätt, om förutsättningarna för någon av kategorierna är uppfyllda. En allmän förutsättning är dock att barnets vårdnadshavare känner till och har godkänt barnets vistelse här.

Barnen i rehabiliteringshemmen i exemplet ovan bör kunna betraktas som tjänstemottagare om vistelsen bekostas av medel från hemlandet och därmed registreras som en person som har tillräckliga tillgångar. Detsamma gäller för barn som bor hos släktingar som garanterar deras försörjning.

I de fall barnet skall bo hos en släkting e.d. rekommenderas att man meddelar de sociala myndigheterna där barnet skall vistas att barnet finns i Sverige och saknar vårdnadshavare. Detta bör göras även om man inte har någon anledning att misstänka att barnet far illa.

Om man inte kan anse att barnets vårdnadshavare utövar vårdnaden s.a.s. på distans (detta kan vara fallet med utbytesstudenter eller barn i rehabiliteringshem, som kommer att vistas i Sverige en begränsad tid), ska ansökan om god man göras.

Uppehållsrätt för personer med lagakraftvunna avlägsnandebeslut

Företräde för EU-rätten

Om det uppstår en konflikt mellan EU-rättsliga bestämmelser som följer av EU-förordningar eller EU-direktiv och nationell författning, skall EU-rättens bestämmelser ha företräde.

I Migrationsverkets verksamhet får det betydelse bl.a. för utlänningar som har ett lagakraftvunnet beslut om avlägsnande som meddelats av Migrationsverket eller migrationsdomstol men som samtidigt har uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet. Observera dock att det som sägs i detta avsnitt *inte* gäller om det är allmän domstol som meddelat utvisningsbeslutet.

Den beskrivna situationen kan uppstå både för EES-medborgare och tredjelandsmedborgare men i praktiken är det normalt bara tredjelandsmedborgare som berörs. Vanligast är att en f.d. asylsökande som fått avslag på sin ansökan anför att han eller hon numera är gift med en EES-medborgare och därför har uppehållsrätt och bör få stanna i Sverige på den grunden. Om utlänningen kan visa att han eller hon har uppehållsrätt så har EU-rätten företräde i ett sådant fall. Uppehållskort skall då beviljas trots att det finns ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. I ovanstående fall är det viktigt att göra slagningar i Wilma och kontrollera om sökande har en eventuell alias-identitet i samband med ansökan om uppehållskort. Detta kan till exempel vara fallet om en sökande har vistats under lång tid i Sverige eller det är oklart hur den sökande rest in.

Nytt grundärende

En ansökan om uppehållskort från en person med ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut skall handläggas av Migrationsverket som ett grundärende rörande uppehållskort (UK) och *inte* hanteras som ett ärende rörande verkställighetshinder (VUT-ärende). Det är verkets tillståndsenheter som ansvarar för handläggningen.

Det är vanligt att dessa ärenden inkommer till förvaltningsprocessenheterna. I vissa brådskande fall kan dessa ta ställning till inhibition (se nedan). Ärendet om UK överlämnas till en tillståndsenhet. Observera att det bara är detta ärendet som överlämnas. Ett eventuellt VUT-ärende ligger alltid kvar på förvaltningsprocessenheten och ska handläggas där.

Förvaltningsprocessenheterna ska vända sig till tillståndsenheterna enligt nedan:

FVP Malmö – Tillståndsenhet 1 i Malmö

FVP Göteborg – Tillståndsenhet 1 i Göteborg

FVP Solna - Tillståndsenhet 1 i Solna

FVP Boden – Tillståndsenheten i Boden

Dessa enheter måste vara förberedda på att dessa ärenden kan bli aktuella.

De behöver emellertid inte garantera att det vid varje givet tillfälle finns en

beslutsfattare i tjänst som kan ta ställning till frågan.

Ärendet om UK ska handläggas på sedvanligt sätt och avlägsnandebeslutet i sig har inte någon betydelse för prövningen. Om den sökande har uppehållsrätt bör uppehållskort beviljas oavsett vilka skäl den sökande åberopade i sitt tidigare ärende.

Observera att tillståndsenheten enbart ska pröva om den sökande har uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet. Eventuella andra skäl som åberopas måste hanteras enligt reglerna om hinder mot verkställighet och ska handläggas av en förvaltningsprocessenhet. Eventuellt finns redan ett öppet VUT-ärende eller också måste ett sådant tas upp.

Det här innebär att det kan finnas öppna ärenden både rörande uppehållskort och verkställighetshinder samt ett pågående verkställighetsarbete och att det är nödvändigt med ett nära samarbete mellan tillståndsenheten och förvaltningsprocessenheten. Likaså är det viktigt att hålla sambandet med den mottagningsenhet - eller i förekommande fall polismyndighet - som ansvarar för verkställigheten.

Inhibition

För att inte riskera att avlägsnandebeslutet verkställs under tiden tillståndsenheten prövar ärendet om UK är det i regel nödvändigt att inhibera verkställigheten med stöd av 12 kap.13 § UtlL. Frågan om inhibition bör prövas skyndsamt. Om UK beviljas ligger inhibitionsbeslutet kvar.

Tredjelandsmedborgare anställda hos företag i ett EES-land

Tredjelandsmedborgare som är bosatta i ett EES-land utan att vara medborgare där och som är anställda på ett företag i detta land och som skall arbeta tillfälligt i Sverige i samband med en entreprenad eller liknande är undantagna från kravet på arbetstillstånd (5 kap. 2 § 4 UtlF). Undantaget gäller under den tid som det tillfälliga arbetet pågår.

Om vistelsen i Sverige varar längre än tre månader krävs dock UT. Enligt 4 kap. 17 § tredje stycket UtlF får UT beviljas efter inresan.

Observera att undantaget i 5 kap. 2 § 4 UtlF inte omfattar ett eventuellt krav på visering. Om utlänningen saknar visering eller uppehållstillstånd bör en ansökan aktualiseras hos Migrationsverket. I brådskande fall bör nödfallsvisering kunna beviljas.

Upphållstillstånd för schweiziska medborgare

Rätten för schweiziska medborgare och deras familjemedlemmar att resa in och vistas i Sverige bedöms enligt de regler om fri rörlighet som gällde före den 30 april 2006 då rörlighetsdirektivet började tillämpas. För dem

gäller alltså krav på UT efter tre månaders vistelse i landet.

Vad gäller förutsättningarna för att bevilja UT för schweiziska medborgare hänvisas till handbokens kapitel 42 och de delar av detta som handlar om UT för varaktigt bosatta i andra EU-stater. Även dessa behandlas nämligen enligt de äldre EES-reglerna och i huvudsak gäller samma förutsättningar för att bevilja UT för varaktigt bosatta i andra EU-stater och schweiziska medborgare (4 kap. 9 § UtIF). Dock behöver inte schweiziska medborgare ha något EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta för att beviljas UT.

Uppehållstillståndskort (med biometri) utfärdas för Schweiziska medborgare och deras anhöriga.

Uppehållstillstånd på nationell grund

I det här avsnittet behandlas frågor som rör EES-medborgare och familjemedlemmar som ansöker om UT eller PUT enligt nationella regler.

Allmänt

EES-medborgare och deras familjemedlemmar kan inte beviljas UT grundat på EU-rätten. Däremot kan de ansöka om UT enligt nationella regler om de så önskar. Det kan t.ex. vara fråga om en EES-medborgare 51

som inte har någon uppehållsrätt men som har anknytning till en svensk medborgare eller en tredjelandsmedborgare. **Det finns inte något hinder mot att bevilja UT även om personen i fråga har uppehållsrätt.**

För en EES-medborgare som inte har någon uppehållsrätt gäller kravet på uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse.

EES-medborgare och deras familjemedlemmar (oavsett medborgarskap) är undantagna från kravet på ansökningsavgift (8 kap. 5 § andra stycket 3 UtIF).

Uppehållstillstånd efter inresan

En ansökan om uppehållstillstånd från en EES-medborgare får ges in och prövas efter inresan (4 kap. 17 § första stycket UtIF). Detsamma gäller för ansökan som görs av EES-medborgarens familjemedlemmar oavsett medborgarskap, enligt definitionen i 3a kap 2§ UtIL, vilket innebär att *blivande* makar/sambos är undantagna. (4 kap. 17 § andra stycket UtIF). EES-medborgare har alltid rätt att få en an ansökan om UT prövad efter inresan oavsett om de uppfyller villkoren för fri rörlighet enligt rörlighetsdirektivet. Rätten till prövning efter inresan är kopplad till medborgarskapet.

Uppehållstillstånd för besök

För EES-medborgare som vill stanna längre i landet än tre månader enbart för besök (släkt- eller turistbesök) bör normalt nationella regler tillämpas, om de inte uppfyller kraven på uppehållsrätt exempelvis genom tillräckliga medel för vistelsen. Det innebär att de bör ansöka om UT enligt 5 kap. 10 § UtIL. Observera undantaget från ansökningsavgift.

Uppehållstillstånd för den som har uppehållskort

Det är vanligt att tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållskort efter en tid kommer och söker uppehållstillstånd på anknytning enligt nationella grunder.

Om referenspersonen kan anses bosatt här blir de nationella anknytningsreglerna i regel tillämpliga. Migrationsöverdomstolen har i dom 2009-01-29 om uppehållsrätt för anslutande maka i ett nyetablerat förhållande mm (UM 3289-08) uttalat att **möjligheten att ansöka om uppehållstillstånd enligt nationell rätt kvarstår även när sökanden har uppehållsrätt** (se prop. 2005/06:77 s. 71). Vidare sägs att klagandens make genom sin uppehållsrätt har rätt att vara bosatt här och därmed kan vara anknytningsperson i utlänningslagens mening. Något hinder mot att ha både uppehållskort och UT finns således inte, så om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda bör UT på uppskjuten invandringssprövning beviljas.

52
Normalt beviljas ju PUT efter två års uppskjuten invandringssprövning. Detta skulle kunna leda till att familjemedlemmen fick permanent uppehållstillstånd innan referenspersonen fick det. Det skulle ge den anhörige en bättre rätt än den person som man grundar sin rätt på. Tillståndet bör i dessa fall förlängas årsvis även efter den vanliga perioden för uppskjuten invandringssprövning. **Först om referenspersonen är svensk eller nordisk medborgare eller har PUT eller PUR kan PUT beviljas.** Tillstånd får beviljas efter inresan enligt 4 kap. 17 § andra stycket UtIF.

PUT på grund av vistelse i enlighet med EU-rätten

En EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt (3 a kap. 6 § UtIL). Bestämmelsen grundar sig på artikel 16.1 i rörlighetsdirektivet. Bestämmelserna om permanent uppehållsrätt hindrar dock inte att en EES-medborgare i vissa fall kan ansöka om och beviljas permanent uppehållstillstånd (PUT). En EES-medborgare kan ha både permanent uppehållsrätt och PUT. **Uppehållstillstånd är en fråga som enbart berörs av nationell rätt och påverkas inte i sig av bestämmelserna om uppehållsrätt.** Likaså påverkas inte frågan om uppehållsrätt av nationell rätt. En person som har PUR har normalt så stark anknytning till Sverige att **PUT generellt kan beviljas efter ansökan om detta.** PUT beviljas då enligt UtIL 5 kap. 3a § 1 stycket 4 UtIL.

PUT på andra grunder

En EES-medborgare kan få PUT på andra grunder än att han eller hon vistats fem år i Sverige med EES-tillstånd. Det gäller t.ex. en EES-medborgare som fått UT på grund av anknytning. I sådana fall beviljas PUT enligt de vanliga förutsättningarna som gäller enligt utlänningslagen, under förutsättning att referenspersonen har PUT eller PUR, eller är svensk eller nordisk medborgare.

En person som uppfyller kraven för att beviljas PUT kan inte vägras detta enbart på den grunden att han eller hon redan är registrerad, har ett uppehållskort eller ett EES-tillstånd. Registreringen, uppehållskortet eller EES-tillståndet kan inte heller återkallas enbart på grund av att ett PUT har beviljats. En sådan person kan därför komma att ha dubbla tillstånd eller

vara både registrerad och ha UT.

Det är inte ovanligt att tredjelandsmedborgare som är gifta med EES-medborgare och har EES-tillstånd eller uppehållskort ansöker om PUT.

Frågan är vilken anknytning som fordras för att PUT skall beviljas en EES-medborgare eller en familjemedlem som redan har ett EES-tillstånd eller ett uppehållskort?

53

Vid uppskjuten invandringsprövning kan PUT beviljas efter två år, om anknytningen består eller om den sökande förvärvat anknytning till arbetsmarknaden. Detta innebär dock inte att motsvarande rätt till PUT finns för den som har uppehållsrätt eller ett uppehållskort och som har vistats två år i landet. Förutsättningarna som gäller i de båda situationerna är inte desamma, eftersom det nationella tillståndet syftar till permanent bosättning, medan uppehållsrätten eller uppehållskortet avser en vistelse som i vart fall principiellt är av tillfällig karaktär. Vid uppskjuten invandringsprövning kan PUT beviljas efter två år, om anknytningen består och om referenten är svensk eller nordisk medborgare eller har PUT eller PUR. I andra fall bör fortsatt tidsbegränsat uppehållstillstånd utfärdas. Detta för att inte anknytningspersonen skall få en bättre rätt än referenspersonen. Har förhållandet upphört blir situationen annorlunda. Det bör normalt inte räcka med enbart två års anknytning till arbetsmarknaden för att en tredjelandsmedborgare skall anses ha förvärvat sådan anknytning till landet att PUT bör beviljas. Om synnerliga skäl föreligger kan tillstånd beviljas enligt 5 kap. 3a § 3 stycket 3. Det går inte att generellt ange vilka skäl som krävs för att en sådan anknytning skall ha uppkommit utan detta måste avgöras i det enskilda fallet. Ärendet bör i första hand prövas enligt reglerna om bibehållen uppehållsrätt enligt 3a kap. Utlänningsförordningen.

Asylsökande unionsmedborgare

I beslut från januari 2007 rörande asylsökande EES-medborgare, som styrkt sin identitet, bedömde Migrationsverket att rätten till tre månaders vistelse inte bröts på grund av asylansökan.

Enligt asylprotokollet till Amsterdamfördraget ska en ansökan om asyl behandlas med utgångspunkt att den är uppenbart ogrundad. Samtliga EU:s medlemsstater bedöms vara s.k. säkra ursprungsländer enligt Asylprocedurdirektivet.

Avvisning av EES-medborgare och deras familjemedlemmar

54

EES-medborgare

EES-medborgare som saknar ett giltigt pass eller ID-kort och inte på annat sätt kan styrka sin identitet kan avvisas vid inresan (8 kap 8§ UtlL).

EES-staterna har en skyldighet att underlätta inresa för personer som

omfattas av den fria rörligheten och om EES-medborgaren kan anses ha styrkt sin identitet trots avsaknad av pass eller ID-kort får han eller hon resa in ändå. Frågan om hur man ska kunna underlätta inresan måste lösas i varje enskilt fall. Några omfattande efterforskningar från myndigheterna kan inte krävas utan det är personen som måste visa sin rätt till inresa och denna rätt bör styrkas snabbt och på ett enkelt sätt. Om inresa medges bör personen i fråga uppmanas att snarast kontakta sitt hemlands ambassad för att ordna ID-frågan.

Utvisning av EES-medborgare och deras familjemedlemmar

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare som har vistats i Sverige längre än tre månader och som inte har uppehållsrätt, får utvisas om han eller hon ---